

▶ **KOTLÍKOVÉ DOTACE POKRAČUJÍ AŽ DO ROKU 2022** str. 2

- ▶ **DO OBCÍ POSTIŽENÝCH TORNÁDEM PŮJDE 500 MILIONŮ** str. 5
- ▶ **DRSLAVICKÝ POLDER BRÁNÍ POVODNÍM** str. 10
- ▶ **V KRUŠNÝCH HORÁCH ZACHRAŇUJÍ TETŘÍVKA** str. 14

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

s následky ničivého tornáda, které způsobilo mnoho lidských tragédií, se budou bohužel zasažení lidé vypořádávat dlouho. Pro zasažené obce se kromě jiné pomoci otevře i dotační výzva, ze které bude možné zaplatit obnovu vodovodních i kanalizačních sítí a zeleně a také zlikvidovat dočasné skládky stavebního

i nebezpečného odpadu, které na postižených místech vznikají.

Už jste si vyměnili starý kotel? Pokud ne, budete mít ještě další možnost to udělat s využitím kotlíkových dotací, které se vrací a budou otevřeny až do roku 2022. Dne 1. září 2022 začíná platit zákaz neekologických starých kotlů, který byl schválen již v roce 2012. Nízkopříjmové rodiny budou moci získat až 95% dotaci, žádat mohou ale i ostatní.

Využití dešťové vody na zalévání a splachování ulehčí stavebníkům nová legislativa. O tom, jak to bude fungovat a jaké jsou parametry a detaily, se dočtete v našem textu.

S opakovanými bleskovými povodněmi si poradili v Drslavicích, kde vybudovali poldr, který vodu zadržuje na místě a chrání majetek i zdraví občanů. Stavba už má za sebou ostrý test, kdy prokázala, že opravdu účinně pomáhá zvládat zátopové riziko. Jakými bonusem je, že se místo stalo oblíbeným vycházkovým cílem a vhodně doplnilo místní krajinu.

V našem letním dvojčísle tentokrát přinášíme dvě reportáže: jednu z Krušných hor, druhou z jihomoravských lužních lesů. Zdvojena je i rubrika Technologie, kde si můžete přečíst o ekologických aspektech těžby kryptoměn nebo o využití dronů pro zalesňování.

Součástí tištěného vydání Priority je časopis Dřevo & Stavby, ve kterém si kromě jiného můžete prohlédnout několik úspěšných projektů energetických úspor veřejných budov s přehledem podpory, která na tyto objekty čeká v dalších letech.

Příjemné čtení a klidné léto přeje

JAN RÖDLING
šéfredaktor

KOTLÍKOVÉ DOTACE BUDOU POKRAČOVAT DO ZÁKAZU PROVOZU STARÝCH KOTLŮ V ROCE 2022

Kotlíkové dotace budou pokračovat až do roku 2022. Nově se soustředí i na domácnosti s nižšími příjmy, kterým nabízí **možnost získat až 95% dotaci na výměnu starého kotle.**

Možnost vyměnit si kotel s dotací ale stále mají i ostatní domácnosti, ty dostanou na výměnu až 50%. Ministerstvo životního prostředí zveřejnilo základní parametry pokračování kotlíkových dotací. Domácnosti si tak budou moci požádat o dotace maximálně do 1. září 2022, kdy začne platit zákaz provozu starých neekologických kotlů, o kterém bylo rozhodnuto již v roce 2012. „Každý, kdo si o dotaci požádá a splní podmínky, dostane peníze na výměnu kotle,“ slibuje ministr Brabec. Navíc ti, kteří si o dotaci požádají a doloží to úřadům, nebudou v případě kontroly po 1. září 2022 platit sankci za nevyměněný kotel a dostanou další rok na jeho výměnu bez finančního postihu.

Už v září příštího roku začne ze zákona platit zákaz vytápět starými kotli na uhlí nebo dřevo, které nedosahují alespoň 3. emisní třídy. Ministerstvo životního prostředí na jejich výměnu poskytuje od roku 2015 tzv. kotlíkové dotace. Po dočerpání prostředků ve všech krajích měly kotlíkové dotace v letošním roce skončit, Ministerstvu životního prostředí v čele s ministrem Richardem Brabcem se však podařilo v Evropské komisi vyjednat další prostředky na pokračování tohoto velmi úspěšného programu. Domácnosti díky tomu dostanou poslední možnost k výměně starého kotle s dotací ještě před jejich zákazem.

„Rozhodli jsme se využít ještě poslední rok před zákazem provozu starých kotlů, který je v zákoně už od roku 2012, domácnosti tedy měly deset let na výměnu svých starých kotlů, a umožnit tak výměnu starého kotle s dotací od státu. U Evropské komise se nám podařilo vyjednat finanční prostředky, které můžeme do pokračování kotlíkových dotací investovat,“ uvedl ministr životního prostředí Richard Brabec.

Na kotlíkové dotace 2021+ bude k dispozici minimálně 14 miliard korun, z toho 5,5 miliardy se rozdělí mezi nízkopříjmové domácnosti a 8,5 miliardy bude možné využít přes program Nová zelená úsporám. Podle odhadů MŽP by to mělo stačit na výměnu dalších minimálně 150 tisíc nevyhovujících kotlů. Ministr Brabec navíc slibuje, že bude-li o výměny zájem převyšující alokovaný obnos, další peníze MŽP zajistí. Navíc nikdo, kdo nestihne výměnu kotle zrealizovat, ale alespoň si požádá o dotaci na výměnu kotle do 1. září příštího roku, nebude v případě kontroly z úřadů finančně sankcionován.

„Naším cílem není postihovat domácnosti za nevyměněné kotle, ale chceme opravdu dosáhnout co nejrychlejšího stažení starých neekologických kotlů, které nám prokazatelně otravují ovzdušší a zkracují tak život. Zákon umožňuje úřadům, pokud vidí snahu a lze ji objektivně doložit, ukládat nápravná opatření bez sankce – tedy například stanovit povinnost vyměnit zdroj do data, které úřad stanoví, což je obvykle do jednoho

roku od povinnosti. Ministerstvo životního prostředí proto metodicky povede správní úřady (obce s rozšířenou působností), aby podání žádosti o výměnu zdroje zohledňovaly v případných řízeních ve prospěch vlastníků nemovitostí. Navíc mohou slíbit, že pokud bude zájem o poslední kolo kotlíkových dotací ještě vyšší, peníze na financování většího počtu výměn než předpokládaných 150 tisíc seženeme,“ zdůrazňuje ministr Brabec.

Současně kotlíkové dotace dostávají novou podobu. Domácnosti s celkově nižšími a podprůměrnými příjmy mohou získat dotaci ve výši až 95 % a lidé si o ni budou moci žádat jako doposud na krajských úřadech. Ostatní domácnosti s běžnými a vyššími příjmy si budou nově žádat o výměnu starého uhelného kotle v programu Nová zelená úsporám prostřednictvím Státního fondu životního prostředí ČR, a to s dotací až 50 %.

„Podpora v obou schématech je stále velmi štedrá. Samozřejmě jsme se snažili začít vyšší podporu především na domácnosti s nízkými příjmy, které často nemají prostředky na mimořádné výdaje v podobě nákupu nového kotle. Připravili jsme ale motivační a výhodné modely podpory pro všechny domácnosti,“ doplňuje Richard Brabec.

Domácnosti s nižšími příjmy nadefinovalo Ministerstvo životního prostředí na základě modelu Agentury pro sociální začleňování. Domácnost, ve které byl v roce 2020 průměrný výdělek na jednoho člena maximálně 170 900 Kč, bude mít možnost požádat si o kotlíkovou dotaci s 95% podporou. Výdělků dětí se považují vždy za nulové a nesledují se, za každé dítě se však zvyšuje příjem celé domácnosti o stanovený maximální strop 170 900 korun. To znamená, že na 95% dotaci dosáhne například čtyřčlenná domácnost složená ze dvou dětí

a dvou dospělých, kde oba rodiče dohromady (nebo jen jeden z nich) vydělali v roce 2020 ne více než 683 600 Kč čistého příjmu za celý rok. Domácnosti složené čistě z důchodců pobírajících starobní nebo invalidní důchod 3. stupně mají na 95% dotaci nárok automaticky, samozřejmě pokud splní další (technické) podmínky stanovené programem. Žadatelé budou mít navíc možnost získat prostředky na výměnu kotle již před její výměnou, tzn. například zálohovým financováním ze strany krajských úřadů.

„Příjmový model nám vytvořila Agentura pro sociální začleňování, a to na základě dosavadní praxe s různými typy sociální podpory. Až 380 tisíc domácností bydlících ve vlastním domě s kotlem na tuhá paliva nedosahuje na celkový příjem ve výši 170 900 korun na osobu ročně. Z nich je to pak 100 tisíc, které si nemohou dovolit mimořádný výdaj už 11 tisíc korun, to znamená, že těch, kdo si nemohou dovolit koupit nový kotel, bude řádově více,“ říká náměstek pro evropské fondy MŽP Jan Kříž, který společně s Agenturou připravoval a diskutoval nový model kotlíkových dotací několik měsíců.

„Novou podporu jsme samozřejmě diskutovali i s kraji. Zcela zásadní bude jejich aktivní přístup k vyhledávání potenciálních žadatelů. Některé kraje s tím už začaly a rozběhly systém oslovování domácností a zjišťování jejich zájmu o výměnu kotle. Na to by pak měly navázat výzvy pro občany k podání žádostí. Mělo by se tak v krajích stát nejpozději na začátku roku 2022,“ doplňuje Petr Valdman, ředitel Státního fondu životního prostředí ČR.

Ostatní domácnosti si budou moci požádat o až 50% dotaci na výměnu kotle v programu Nová zelená úsporám. Zde si žádost může podat každý bez prokazování výše příjmů po splnění technických podmínek programu. V NZÚ si navíc může žadatel nakombinovat různá ekologická opatření (např. výměnu zdroje a zateplení objektu) a získat tak vyšší celkovou dotaci. Dotace z programu Nová zelená úsporám je vyplácena vždy až po realizaci opatření.

„Žádosti do programu Nová zelená úsporám o výměnu kotle bude možné podávat na přelomu září a října letošního roku, kdy se rozběhne nová podoba programu Nová zelená úsporám. Kompletní podmínky nového programu zveřejníme na konci července,“ pokračuje ředitel Státního fondu životního prostředí Petr Valdman.

V obou schématech (kotlíkové dotace pro domácnosti s nižšími příjmy i NZÚ) platí, že žadatelem o dotaci je vlastník nebo spoluvlastník nemovitosti. Nově jsou také podporovány výměny kotlů v bytových jednotkách bytových domů a trvale obývaných rekreačních objektech. Ruší se bonus 7 500 korun v oblastech se zvýšeným znečištěním ovzduší, ale zůstává dlouhodobý 10% bonus z celkové výše dotace v programu Nová zelená úsporám pro domácnosti z Moravskoslezského, Ústeckého a Karlovarského kraje.

Od roku 2015 si lidé požádali o výměnu 120 tisíc kotlů v celkové hodnotě 11,8 miliardy korun. Aktuálně se ještě rozdělují poslední zbylé peníze z prvních tří vln kotlíkových dotací, poslední výzvy v rámci původního schématu plánuje ještě Olomoucký, Jihočeský a Ústecký kraj a Kraj Vysočina. ●

KOTLÍKOVÉ DOTACE PRO DOMÁCNOSTI S NIŽŠÍMI PŘÍJMY

Domácnost s nižšími příjmy

průměrný čistý příjem na člena domácnosti 170 900 Kč v roce 2020

- sledovány jen běžné příjmy za rok 2020 – zdanitelné příjmy, důchody, vybrané typy dávek
- příjmy dětí a studentů do 26 let jsou považovány za nulové

Dotace 95 % ze způsobilých výdajů s následujícími limity:

Podporované zdroje tepla	Maximální výše dotace (Kč)
Plynový kondenzační kotel	100 000
Kotel na biomasu s ruční dodávkou paliva, včetně akumulární nádrže	130 000
Kotel na biomasu se samočinnou dodávkou paliva	130 000
Tepelné čerpadlo	130 000

KOTLÍKOVÉ DOTACE PRO OSTATNÍ DOMÁCNOSTI

Využijte program Nová zelená úsporám. Dotována výměna následujících zdrojů:

- starých kotlů na pevná paliva nesplňujících parametry 3. nebo vyšší emisní třídy
- lokálních topidel
- elektrických zdrojů tepla (pouze za elektrická TČ)
- bonus za kombinaci s dalšími úspornými opatřeními – výše bonusu dle počtu a typu opatření
- pouze ex-post financování – vyplacení dotace až po výměně zdroje

Dotace max. 50 % ze způsobilých výdajů s následujícími limity:

Typ zdroje tepla	Max. dotace RD (Kč)	Max. dotace BD (Kč / b. j.)
Plynový kondenzační kotel	35 000	12 000
Kotel na biomasu vč. akumulární nádrže nebo kotel na biomasu se samočinnou dodávkou paliva	80 000	25 000
Kotel na biomasu se samočinnou dodávkou paliva a celosezónním zásobníkem pelet	100 000	25 000
Tepelné čerpadlo s teplovodním systémem vytápění a přípravou teplé vody	100 000	–
Tepelné čerpadlo s teplovodním systémem vytápění bez přípravy teplé vody	80 000	30 000
Tepelné čerpadlo vzduch-vzduch	50 000	18 000
Napojení na soustavu zásobování teplem	40 000	10 000
Lokální zdroj na biomasu se samočinnou dodávkou tepla a teplovodním výměníkem	45 000	35 000
Lokální zdroj na biomasu se samočinnou dodávkou tepla	30 000	–
Kombinovaná výroba elektřiny a tepla	–	30 000

► SPLACHOVAT NEBO ZALÉVAT ZAHRÁDKY UŽITKOVOU VODOU? JEJÍ VYUŽITÍ MÁ STAVEBNÍKŮM USNADNIT NOVÁ LEGISLATIVA

Při každém spláchnutí mizí kanalizací litry pitné vody, které je v Česku zejména v letních měsících nedostatek. Aliance Šance pro budovy navrhla řešení a do zákona o ochraně veřejného zdraví prosadila definici užitkové vody.

Ministerstvo životního prostředí (MŽP) tento krok podpořilo. Nově tak bude možné jednoduše povolit využití dešťové nebo šedé vody z umyvadel a sprch pro splachování, praní, závlahu nebo umývání vozidel. Jednotné předpisy mají motivovat stavebníky k zavádění technologických řešení na úsporu vody do nových i stávajících projektů. Ušetřit lze až 40% spotřeby pitné vody.

Detailní parametry užitkové vody, na jejichž základě bude zajištěna zdravotní nezávadnost, musí ještě připravit Ministerstvo zdravotnictví. Na dnešním online kulatém stole za účasti Šance pro budovy a MŽP se debatovalo rovněž o legislativním zvýhodnění pro zelené střechy nebo pokračování podpůrných programů pro úsporné budovy.

V Česku lze v následujících letech očekávat stále delší období sucha, implementace systémů pro šetrné hospodaření s vodou je proto nezbytná. K tomu má dopomoci změna zákona, konkrétně zavedení definice užitkové vody a jejích parametrů do zákona o ochraně veřejného zdraví. „Jasná definice užitkové vody v Česku doposud chyběla. Pokud chtěl stavebník do své budovy začlenit některý ze systémů šetrného hospodaření s vodou, musel získat povolení krajské hygienické stanice, čímž se celý proces výstavby zdržoval. Navíc neměl jistotu kladného výsledku,“ uvádí Petr Holub, ředitel Šance pro budovy, a dodává: „Díky ujasnění pravidel budou stavebníci vědět, jaké parametry má užitková voda splňovat, pokud ji chtějí ve své budově využívat k zalévání, splachování nebo například praní.“ Ministerstvo zdravotnictví by nyní mělo připravit vyhlášku s kvalitativními parametry, na jejichž základě se bude pomocí odběrů a rozborů prokazovat, že upravená srážková a šedá voda je zdravotně nezávadná a nepředstavuje ohrožení veřejného zdraví. Účinnost zákona má naběhnout v roce 2022.

Recyklace vody v budovách je v Česku na startu

Česko má obrovský potenciál pro úsporu vody v budovách. Do této doby bylo realizováno pouze několik systémů recyklace šedých vod pro bytové domy. Jedná se o nový projekt Botanica K v Praze-Jinonicích a ve stavby do stávajících bytových domů, např. rekonstrukce panelového domu v Jiříkově. Systémy na recyklaci šedé vody využívají také některé hotely, např. Mosaic House v Praze, Bouda v Malé Úpě nebo Galant v Mikulově, administrativní budovy nebo nákupní centra (Centrum Černý Most v Pra-

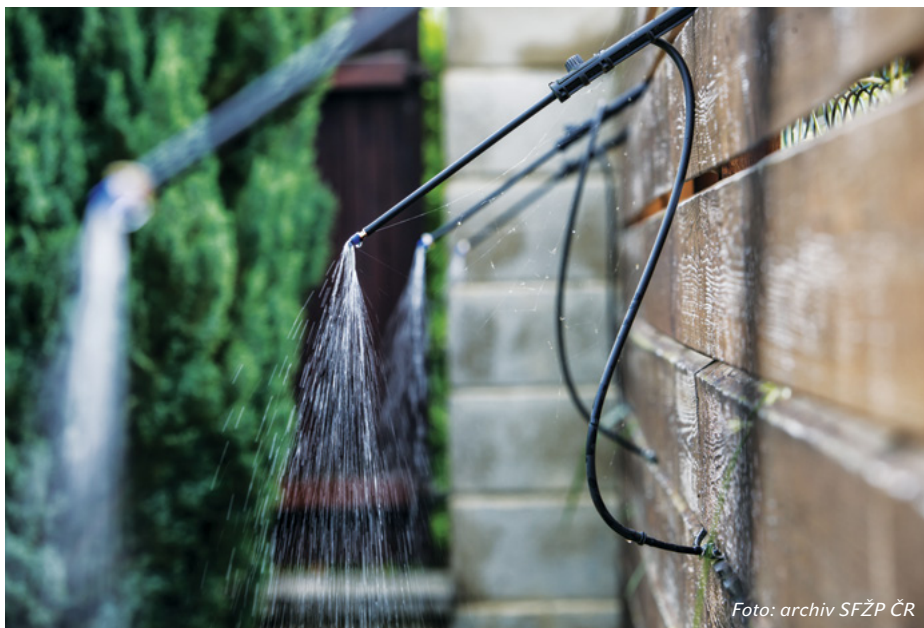

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

sátidlný seriál dvouminutových pořadů *Kapka vody* (jeho sledovanost se – u některých dílů odvysílaných v hlavním čase – vyšplhala nad 500 tisíc diváků), Česká televize je letos v létě bude reprízovat a naváže na ně naše nová čtyřicetidílná řada. Chceme, aby se Česko naučilo s vodou hospodařit doslova do poslední kapky.“

Stavebníci musí nově zajistit vsakování, odpar či akumulaci dešťové vody

ze). Vůbec nejvíce realizací bylo uskutečněno v rodinných domech, kde není třeba žádat o povolení hygienu. Ministr životního prostředí Richard Brabec k tomu doplňuje: „Podstatná část těchto projektů byla podpořena z tak zvané malé Dešťovky (Národního programu Životní prostředí), kde bylo k 7. červnu 2021 evidováno sedmdesát schválených žádostí na pořízení techniky využívající přečištěné odpadní a srážkové vody v domácnostech. To je ale zlomek toho, co se již z malé Dešťovky realizovalo: od doby jejího vyhlášení v roce 2017 jsme do dnešního dne přijali na 10,5 tisíce žádostí v celkovém objemu dotační podpory ze strany státu ve výši cca 425 milionů korun. Díky nim se ze srážkové vody bude zavlažovat na 9,5 tisíce metrů čtverečních ploch českých zahrad a významně se tak ušetří zdroje pitné vody. MŽP se nevěnuje jen široké dotační podpoře smysluplných opatření na hospodaření s vodou, ale i rozšiřování povědomí o nich v celé naší společnosti. Spolu s popularizátorem vědy Vladimírem Kořenem jsme za podpory OPŽP připravili vloni odvysílaný osmdes-

MŽP do již účinného vodního zákona a návrhu nového stavebního zákona (aktuálně projednávaného v Parlamentu ČR) začlenilo pravidla pro nakládání se srážkovou vodou. Stavebníci budou muset dodržet hierarchii hospodaření s dešťovou vodou u novostaveb, případně u větších renovací stávajících budov. Nejdříve je třeba zajistit vsakování na povrchu, odpar či akumulaci a využití jako užitkové vody v budově. Teprve pokud se prokáže, že něco takového není možné, může být povolen regulovaný odtok dešťové vody z pozemku. „Díky tomuto kroku MŽP bude v budoucnosti při výstavbě nebo větších rekonstrukcích více zohledněno efektivní využívání dešťové vody, což je v současnosti jeden z velkých nedostatků zejména u intenzivní zástavby v městském prostředí,“ podotýká ministr životního prostředí Richard Brabec. MŽP rovněž připravilo metodický pokyn pro stavební úřady. Podrobně stav zmapovala studie MŽP, která se hospodaření se srážkovými vodami věnovala.

Komerční a veřejné budovy se zelenými střechami ušetří přes 20 tisíc korun ročně

Připravuje se také změna vyhlášky k zákonu o vodovodech a kanalizacích, která zvýhodní budovy se zelenými střechami. Nově malé až střední veřejné a komerční budovy ušetří přes 20 tisíc Kč ročně za srážkovně, pokud mají zelenou střechu, která z velké části zamezuje odtoku vody do kanalizace. Stát tak zvýhodní jejich šetrný přístup k hospodaření s vodou. Změnu vyhlášky iniciovala aliance Šance pro budovy a podpořilo ji Ministerstvo životního prostředí. Dosud totiž neexistovala jasná pravidla a případné slevy na srážkovně závisely na dohodě vlastníka budovy s provozovatelem kanalizace. Bytové domy mají prozatím z poplatku výjimku. Účinnost přílohy č. 16, týkající se srážkovně, navrhuje Ministerstvo zemědělství od 1. září 2022. Důležité bude rovněž vytvořit metodický návod pro obce k zavedení pravidel šetrného hospodaření s vodou. „*Městu Říčany se v loňském roce podařilo provést změnu územního plánu, přičemž implementovali požadavek na zelené střechy pro novostavby nad 300 metrů čtverečních s cílem omezit tepelné emise do okolí, zadržet dešťovou vodu a celkově zlepšit mikroklima města. Postup Říčan může sloužit jako inspirace pro ostatní obce,*“ vysvětluje Petr Holub.

Programy podpory umožňují šetřit vodu i energii

Letoškem startuje nové období programů pro podporu úsporných renovací a staveb, které umožňují financovat i projekty zahrnující šetrné hospodaření s vodou. Ministr Brabec doplňuje, že se to týká programu Nová zelená úsporám pro renovace a stavby bytových a rodinných domů (za období od roku 2017 do roku 2021 přijalo MŽP na výstavbu zelených střech 747 žádostí s podporou bezmála 55 milionů korun a novou plochou zelených střech cca 72 hektarů. Pro roky 2021–2025 Státní fond životního prostředí ČR odhaduje, že bude v oblasti hospodaření se srážkovou vodou a zelených střech přijato 9 000 žádostí za 500 milionů korun), a to v rámci Operačního programu Životní prostředí se zaměřením na veřejné budovy, jako jsou školy, školky, nemocnice nebo úřady (z OPŽP 2014–2020 byla schválena podpora pro 126 projektů zaměřených na hospodaření se srážkovou vodou ve výši 479 milionů korun) či Operačního programu Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost, určeného pro komerční a podnikatelské budovy. Finance lze navíc čerpat také ze zcela nových zdrojů – Modernizačního fondu a Národního plánu obnovy.

Celkem bude podle odhadů ŠPB z programů na úspory energie a vody v budovách do roku 2030 k dispozici asi 125 miliard korun. „*Finančních zdrojů je, řekněme, dostatek, je však potřeba k renovacím a výstavbě přistupovat koncepčně. Musíme vytvořit přehledný systém, aby si žadatelé mohli pohodlně na jednom místě vybrat vhodný způsob podpory podle toho, zda se jedná o rodinný dům, nebo školu. Důležité je, že programy umožňují jednoduchou podporu integrovaných projektů úspor energie a šetrného hospodaření s vodou v jedné žádosti. Tento přístup je potřeba dotáhnout i do pravidel pro žadatele a do jednotlivých výzev,*“ uzavírá Petr Holub. ●

MŽP do obcí zasažených tornádem posílá půl miliardy, část peněz půjde přímo domácnostem

Likvidace a znovuvyžití stavebního materiálu a odpadů z dočasných skládek, které vznikají úklidem po tornádu, obnova vodohospodářské infrastruktury včetně vyvrtání nových studní, opravy domovních čistíren odpadních vod nebo kompletní výsadba nové zeleně, parků či alejí.

To všechno mohou nyní obce, kraje (Jihomoravský a Ústecký) nebo v případě opravy studní a DČOV i domácnosti zasažené přírodními živly z večera 24. června zafinancovat z mimořádně vyčleněných prostředků rezortu Ministerstva životního prostředí. Ministerstvo životního prostředí spolu se Státním fondem životního prostředí ČR pro ně připravily celkem tři dotační výzvy a otevřely příjem žádostí. Hlavní část peněz půjde na odstranění dočasných skládek vzniklých v důsledku likvidace následků po tornádu. Díky mimořádné pomoci se může co nejrychleji vrátit život v postižených obcích do normálu.

„*Následky ničivého tornáda jsou katastrofické, to už bohužel vrátit nelze. Co ale udělat můžeme, je co nejrychleji obnovit běžný život v obcích. Pro obce postižené živelní katastrofou jsme proto urychleně připravili speciální dotační výzvy, ve kterých jsme pro zasažené obce i kraje připravili celou půlmiliardu korun. Na základě aktuálního odhadu nákladů jsme vyčlenili 300 milionů korun na odstranění dočasných skládek, které vznikají na několika vytyčených místech poblíž postižených obcí a kde se hromadí odpad z poničených nemovitostí, stavební suť, nábytek, zbytky zeleně, ale i nebezpečný odpad. Krajiům pomůžeme s jeho vytríděním, zpracováním, ekologickou likvidací i sanací a následnou obnovou území po odvozu a zpracování veškerého materiálu. Sto milionů korun půjde obcím i domácnostem na obnovu vodohospodářské infrastruktury i studní a domovních čistíren odpadních vod, dalších 100 milionů pak obcím na obnovu zeleně. Dotace bude vždy stoprocentní a může být vyplacena dopředu jako záloha,*“ informuje ministr životního prostředí Richard Brabec.

Výzva se otevírá i pro domácnosti, které mohou dotaci využít na obnovu domovních čistíren odpadních vod a opravu či vyvrtání nových studní. Obcím i dalším vlastníkům vodohospodářské infrastruktury ministerstvo konkrétně pomůže opravit poničené úpravní a čistírní vod či vodojemy. Žádat lze o dotaci i na zanesené malé vodní nádrže a vodní toky, ale také poškozené sběrné dvory, kompostárny, kontejnery na sběr a svoz odpadů a po-

Foto: © Shutterstock/Lao Ma

dobně. Z programu mohou obce požádat o 100% dotaci také na obnovení veřejné zeleně, konkrétně na výsadbu nových stromů a keřů a odstranění těch poničených, na obnovu trávníků, trvalkových výsadb a doprovozného mobiliáře.

„*Chceme, aby měli všichni s vyřízením dotace co nejméně práce, proto jsme celý postup vyřízení žádosti maximálně zjednodušili, navíc budeme plně k dispozici k případným dotazům či konzultacím,*“ říká ředitel Státního fondu životního prostředí ČR Petr Valdman a dodává: „*Vyřízení dotace bude velmi rychlé a jednoduché. Žadatelé podají žádost elektronicky z webu přes systém AIS, kde vyplní základní informace k projektu. Jakmile bude žádost schválena a uzavřena smlouva, vyplatíme dotaci zálohově na účet žadatele. Teprve po doložení skutečných výdajů bude provedeno vyúčtování dotace.*“

Vyplnění žádosti není složité, probíhá elektronicky přes systém AIS SFŽP ČR. Ti, kteří nemají s tímto systémem zkušenost, mohou kontaktovat pracovníky call centra Fondu na telefonním čísle 800 260 500 nebo e-mailem na dotazy@sfzp.cz. Zároveň mají k dispozici i odborné konzultanty, uvedené na stránkách výzvy, kteří mohou dojet do postižených obcí. Žádosti mohou zájemci z řad obcí, krajů, fyzických a právnických osob podávat do konce listopadu letošního roku (odstranění skládek), u výzvy na obnovu infrastruktury do konce prosince a o dotaci na obnovu zeleně je možné žádat až do 30. listopadu 2022. ●

U výpadovky na Karvinou založil Bohumín nový lesík

Foto: Pavel Čempel

Tisíce nových stromů a keřů letos přibylo u dopravně nejvytíženější tepny Bohumína v městské části Skřečůň. Z mladých dřevin, které u výpadovky na Karvinou dalo město na jaře vysadit, vznikne v budoucnu přírodní biokoridor.

Díky dotaci z Operačního programu Životní prostředí mohla radnice zalesnit také plochu na hranici s Dolní Lutyní. „Bohumín je průmyslovým městem, potýká se také se zhoršenou kvalitou ovzduší, a navíc nám stále chybí obchvat, který by odvedl dopravu z městské části Skřečůň. Snažíme se lidem tyto nevýhody kompenzovat masivní výsadbou zeleně. Díky dotaci na územní systém ekologické stability se nám podařilo zajistit zalesnění dvou lokalit o celkové plo-

še 1,35 hektaru. Jedna je u Polní ulice v bezprostřední blízkosti výpadovky na Karvinou, druhá u Úvozní ulice na hranici s Dolní Lutyní,“ popsal novinku v oblasti životního prostředí místostarosta Bohumína Lumír Macura. Jak podotkl, k zalesnění vybraných míst bylo potřeba 3 750 stromů a 1 250 keřů. Okolím Polní ulice se dočkalo výsadby 2 700 stromů a 820 keřů, v blízkosti Úvozní ulice přibylo 1 050 stromů a 430 keřů.

Projekt výsadby začal v loňském roce a skončil letos v jarních měsících.

Kvůli požadavkům státní Agentury ochrany přírody a krajiny ČR a podmínkám dotace probíhala výsadba lesnickým způsobem, tedy malými stromky do maximální výšky 70 centimetrů. „U některých druhů měly výjimečně 120 centimetrů. Při výsadbě odborná firma kombinovala dlouhověkové stromy s krátkověkými melioračními. Jde výhradně o tuzemské dřeviny, konkrétně duby, lípy, habry a javory, výplňovými stromy jsou olše, topoly a vrby. Z keřů využili svídu, lísku, hloh, brslen, trnku a jívy. O lesíky se budou podle smlouvy ještě dalšího dva a půl roku starat,“ informovala Lucie Jaroňová z odboru životního prostředí a služeb bohumínské radnice s tím, že lesíky budou v prvních letech z ochranných důvodů oploceny. Dřeviny mají navíc odpuzující náter, který zabraňuje jejich poškození hladovými zvířaty.

Hustý porost, který během let z mladých stromků vyrosté, by měl zachytávat emise a prach, zvyšovat vlhkost a do budoucna plnit i funkci větrolamu. „Projekt nám pomůže realizovat záměry z územního plánu, který v krajinně počítá se zelenými pásy umožňujícími úkryt živočichů a jejich lepší pohyb krajinou. Primárním účelem je postupně vytvářet biokoridor a propojovat přirozená biocentra. Doprovodná funkce je příspěvek k ochraně ovzduší,“ konstatoval Macura.

Operační program Životní prostředí pomohl financovat i výstavbu rozlehlého lesoparku za dálničním přivaděčem směrem na Novou Ves. Ten město dokončilo v červnu. Na ploše o rozloze třinácti hektarů vzniklo jedenáct tůň různých tvarů a dvě umělá návrší. K tomu tu přibylo 2 500 stromů a 1 500 keřů. ●

Z vrcholu Králického Sněžníku zmizí zbytky Liechtensteinovy chaty

Více než 400 tun stavebního odpadu leží v národní přírodní rezervaci Králický Sněžník necelých 500 metrů od stejnojmenného vrcholu.

Liechtensteinova chata byla zdemolována v roce 1971, odpad byl ale tehdy ponechán na místě. Jeho odvoz a likvidace budou hrazeny z Operačního programu Životní prostředí. Práce byly zahájeny v červnu, dokončeny by měly být koncem října.

„Do národní přírodní rezervace skládka stavebního odpadu nepatří. Před zahájením prací jsme ze staveniště přesadili vzácné druhy rostlin, například jestřábník sněžníkový. Ten je místním endemitem a nikde

jinde na světě neroste. Po původní chatě tu zůstane jako připomínka jen nízká zídka, která bude sloužit návštěvníkům jako odpočinkové místo,“ vysvětluje Petr Šaj z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

Na místě se odhadem nachází celkem asi 414 tun stavebních materiálů – beton, cihly, sklo, železo, ocel a směsné komunální odpady, nemalý podíl tvoří i nebezpečné materiály obsahující azbest, především azbestocementová střešní krytina. Kvůli citlivosti zdejší přírody a velmi špatné dostupnosti území byl pro transport demoličního materiálu k nejbližšímu odvoznímu místu zvolen vrtulník. Vybourané a vytříbené materiály pak budou přeloženy na nákladní automobily a odvezeny k likvidaci.

Liechtensteinova chata byla vybudována v letech 1906–1912 a sloužila pro turistickou veřejnost jako ubytovací a stravovací zázemí. V šedesátých letech minulého století začala v důsledku špatné údržby postupně chátrat. ●

SPOUŠTÍME REGISTRACI DO NOVÉHO SEZNAMU SPECIALISTŮ 2021+

Jste energetický specialista nebo zpracovatel projektu či odborného posudku? Dodáváte stavební práce, instalujete úsporné technologie nebo poskytujete technický dozor? Již nyní se můžete registrovat do nového Seznamu specialistů, který bude žadatelům z programu Nová zelená úsporám a Dešťovka k dispozici v letech 2021–2030. Seznam specialistů bude součástí nově připravovaných webových stránek, jejichž spuštění plánujeme na červenec letošního roku. Hlavní novinkou bude online kontaktní formulář na webové stránce profilu specialisty, jehož prostřednictvím dostanete poptávky od zájemců přímo do svého e-mailu. Máte-li zájem nabízet služby žadatelům v Nové zelené úsporám, zaregistrujte se již nyní. Návod najdete na www.sfpz.cz.

▶ Brněnská mateřská škola má být laboratoří modrozelené architektury

Pilotní projekt přeměny objektu mateřské školy z éry socialismu na pasivní chytrou budovu využívající současné nejmodernější trendy modrozelené architektury.

Takový je záměr rekonstrukce mateřské školy Štolcova v Brně-Černovicích. Rada města zařadila investici do plánu a to samé doporučila zastupitelům. Peníze se použijí na pořízení projektové dokumentace. „V brzké budoucnosti bude město Brno nuceno s ohledem na jejich životnost provádět revitalizace řady objektů mateřských škol budovaných v sedmdesátých a osmdesátých letech minulého století. Rekonstrukce na Štolcově tak může fungovat jako laboratoř pro vyhodnocování dat týkajících se spotřeb energií před

přestavbou a po ní,“ sdělil náměstek primátorky Petr Hladík. „V projektu se počítá s hospodařením se srážkovou vodou, která se postará o závlahu zelené střechy i o závlaku zahrady, s využitím obnovitelných zdrojů energie, se zateplením pláště obálky zajišťujícím pasivitu objektu, s inovativním přístupem v rámci takzvaného jižního skleníku, s výměnou LED osvětlení a dalšími vnitřními úpravami zajišťujícími snížení energetické náročnosti budovy,“ dodal náměstek.

Objekt už město od roku 2015 sleduje v rámci městského energetického ma-

nagementu a zná přesné spotřeby vody, elektřiny, plynu a tepla. Po realizaci investice budeme moci jasně ukázat, zda se předpoklady snížení projevily v předpokládané výši.

Projekt se shoduje se závazky a cíli statutárního města Brna plynoucími z koncepních materiálů, jako je Akční plán pro udržitelnou energii a klima a Územní energetická koncepce statutárního města Brna. Mateřská škola může také sloužit jako přední reprezentativní objekt města Brna pro prezentaci partnerským městům nebo v rámci mezinárodních aktivit.

Na plánovanou projektovou přípravu i na zamýšlenou realizaci stavebních opatření město plánuje žádat o dotaci v Operačním programu Životní prostředí. ●

▶ Vzácným druhům hmyzu v Bílých Karpatech a Beskydech pomáhají pily, kosy a ovce

Na rozkvetlých loukách můžete vidět jasoně dymnivkového. Nyní je kriticky ohrožený, pomoci mu má lepší péče o krajinu.

Tento středně velký motýl býval kdysi běžný, avšak v průběhu posledních dekád jeho populace především kvůli změnám v obhospodařování krajiny výrazně klesly. Nyní je proto na seznamu kriticky ohrožených druhů a Česká společnost entomologická jej vyhlásila hmyzem letošního roku. Projekt Ze života hmyzu, který nyní probíhá v CHKO Bílé Karpaty a Beskydy, by měl přispět k tomu, aby z naší krajiny nezmizel úplně.

„Obnovujeme desítky hektarů zarostlých pastvin a luk, aby mohl jason dymnivkový posílit své populace. Prořezáváme tu náletové dřeviny, u luk pak hlídáme, aby se seč a pastva prováděly ve vhodných termínech a rozsahu. Výhodou je, že i to, co dnes vypadá jako les, je oficiálně vedeno jako travní porost, a tak zvaná lesní pastva tu tedy může bez problémů probíhat. Na lesních pozemcích je totiž zakázána již od dob Marie Terezie,“ vysvětluje Veronika Havlíčková, koordinátorka projektu z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

Jason dymnivkový potřebuje pro svůj život poměrně pestré prostředí. Samičky po spáření nejdříve kladou vajíčka do půdy v podrostu světlého lesa. Vajíčka po naklazení čekají až do následujícího jara, než se z nich vylihnou housenky, které se živí výhradně rostlinou dymnivkou. Po vykukle-

ní je možné pozorovat dospělé od května do července na rozkvetlých loukách, kde se živí nektarem z květů a snaží se rychle spářit. Nutnou podmínkou pro zdárný vývoj a přežití populací jasoně je návaznost květnatých luk na světlé lesy, kde samičky kladou vajíčka a kde se vyvíjí housenky. Problémem však je, že světlé lesy v Česku téměř neexistují.

„Drobné tradiční hospodaření na loukách a pastvinách z naší krajiny téměř vymizelo. V minulosti bylo běžné hospodařit na daleko menších plochách, kde se pásala drobná stáda různých hospodářských zvířat. Louky se kosily postupně podle počasí a sil hospodářů. Právě tak přirozeně vznikala pestrá mozaika travních porostů s rozptýlenými keři a stromy. Zcela běžnou praxí bylo také ořezávání stromů na otop či krmivo pro dobytek, který se často pásal v lese. Porosty stromů díky tomu nebyly husté, neexistovaly ostré přechody mezi loukou a lesem tak, jak to vidíme dnes. A právě pestrá mozaika různých stanovišť bez ostrých hranic vyhovuje celé řadě druhů rostlin a živočichů, které jsou dnes na pokraji vyhynutí. To vše se projektem snažíme nahrazovat a postupně tato stanoviště obnovit,“ vysvětluje Michal Plátek, projektový entomolog z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

Projekt Ze života hmyzu by měl obnovit celkem 510 hektarů stanovišť cílových druhů hmyzu (280 v Česku a 230 na Slovensku), z nichž přes 400 hektarů už bylo nějakým způsobem zasaženo. Potrvá však ještě dlouhé roky a v některých případech i desetiletí, než budou nové plochy zcela přichystány k rozšíření nových hmyzích obyvatel. Z celkového množství projektových ploch je 287,5 hektaru určeno k obnově některé z forem světlého lesa (pařezina, pastevní háj či přechod mezi loukou a lesem), na 152,5 hek-

Foto: Markéta Frindová

taru se obnovují pastviny a louky a 70 hektarů bude přeměněno z intenzivně obhospodařovaných luk a pastvin na extenzivní. Rozčlení se na menší celky, bude se na nich méně pást a sekat než dosud a vysadí se zde množství původních dřevin.

Projekt nepomáhá jen jasoni dymnivkovému. Světlé lesy jsou domovem například roháče obecného. Tento největší evropský brouk potřebuje k dlouhému vývoji larev (až pět let) navíc dostatek mrtvého dřeva. Rozdílné životní nároky mají pak modrásci černoskvrnný, bahenní a očkováný, pro něž jsou obnovovány suché pastviny či vlhké louky. Nejnáročnějším projektovým druhem je pak vzácný žlutásek barvoměnný, o jehož záchranu se snaží slovenští partneři projektu. Ten totiž vyžaduje kombinaci skoro všech uvedených typů prostředí rozložených na velkém území. Obnova zmíněných stanovišť pomůže nejen projektovým druhům, ale celé škále dalšího, méně nápadného hmyzu, a tedy celkové biologické bohatosti v této oblasti. ●

POHLED ZADAVATELŮ NA NOVELIZACI ZÁKONA O VEŘEJNÝCH ZAKÁZKÁCH

Foto: Česká rada pro šetrné budovy

V minulém čísle jsme si vysvětlili, co jsou šetrné budovy, jejich hlavní aspekty a možnosti přístupu k nim. Příprava projektu může být vzhledem k potřebné komplexnosti trochu složitější. Výhody včetně těch ekonomických se pak projeví při mnohaletém provozování budovy.

Ministerstvo životního prostředí

Ministerstvo práce a sociálních věcí v rámci své platformy Odpovědné veřejné zadávání zpracovalo miniprůzkum, který odhaluje pohled zadavatelů na novelizaci a rozvíjí diskusi, jak se s novým ustanovením vyrovnat.

Jak jsme zmínili, více než čtvrt roku po nabytí účinnosti novely zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, přetrvávají obavy zadavatelů z její aplikace a stále mají nejasnosti kolem praktického využití ustanovení § 6 odst. 4, které stanoví, že zadavatelé jsou povinni dodržovat zásady sociálně odpovědného zadávání, environmentálně odpovědného zadávání a inovací. Jak na tento silnější apel legislativy reagují zadavatelé? Ministerstvo práce a sociálních věcí v rámci své platformy Odpovědné veřejné zadávání zpracovalo miniprůzkum, který odhaluje pohled zadavatelů na novelizaci a rozvíjí diskusi, jak se s novým ustanovením vyrovnat.

Jedním ze zásadních zjištění je, že někteří zadavatelé sice byli rychlou novelizací překvapeni, ale ve výsledku většinou uplatnění nové zásady odpovědného veřejného zadávání nepůsobí vážnější problémy. Dlouhotrvajícím problémem v této souvislosti pro implementaci odpovědného veřejného zadávání ale je zejména nepochopení interních zákazníků, nedostatek času při přípra-

vě zakázek a nedostatek výkladové a rozhodovací praxe.

To souvisí zejména s tím, že ustanovení zákona stanoví, že „zadavatel je při postupu podle tohoto zákona, a to při vytváření zadávacích podmínek, hodnocení nabídek a výběru dodavatele, povinen za předpokladu, že to bude vzhledem k povaze a smyslu zakázky možné, dodržovat zásady sociálně odpovědného zadávání, environmentálně odpovědného zadávání a inovací ve smyslu tohoto zákona. Svůj postup je zadavatel povinen řádně odůvodnit“.

Zdrojem nejistoty při výkladu zákona je právě pojem „možné“. Z hlediska přípravy veřejných zakázek a následných kontrol a auditů průzkum zjistil, že zadavatelé by ocenili vhodnou úpravu současného znění raději než celé ustanovení o odpovědném zadávání rušit. Úprava by vyřeši-

la otázku výkladu výrazu „možné“ tak, že zadavatel by měl povinnost zvážit využití odpovědného veřejného zadávání a inovací a zohlednit je ve veřejných zakázkách tam, kde by to bylo vhodné. Jako druhé nejlepší řešení pak bylo hodnoceno v podstatě přesunutí této povinnosti ze zásad a tomu uzpůsobené znění v § 36 odst. 1 ZZVZ: Zadavatel má povinnost zvážit při přípravě zadávacího řízení zohlednění odpovědného veřejného zadávání a inovací a povinnost využít je ve vhodných veřejných zakázkách. Úplné zrušení současného novelizovaného znění § 6 odst. 4 ZZVZ, tedy návrat k původnímu znění, bylo hodnoceno jako nejhorší varianta. To svědčí o chápání důležitosti kvalitní přípravy projektu a veřejných zakázek.

Podstatné je, že z průzkumu vyplývá, že i přes nejasnosti, které novelizace přinesla, pokládají zadavatelé sociálně a environmentálně odpovědný přístup za důležitou součást veřejných zakázek, která do zákona o zadávání veřejných zakázek patří.

Dobry příklad: Výstavba dětské léčebny se speleoterapií v Ostrově u Macochy

Než se pustíme do popisu dílčích témat, dovolujeme si uvést pro inspiraci jeden zajímavý příklad, který v mnoha ohledech více než naplňuje zmíněný pojem „možná“, a tedy aktuální literu zákona. Předmětem projektu je výstavba nové dětské léčebny se speleoterapií v Ostrově u Macochy. Investorem je Jihomoravský kraj. Léčebna funguje v provizorních nevyhovujících prostorách, výstavba areálu odpovídajícího současným požadavkům byla zvolena investo-

Z průzkumu vyplývá, že i přes nejasnosti, které novelizace přinesla, pokládají zadavatelé sociálně a environmentálně odpovědný přístup za důležitou součást veřejných zakázek

rem jako nejlepší řešení. V provizorní léčebně se více než třicet let léčí děti převážně školního věku s nemocemi dýchacího traktu za využití speleoterapie, klimatické léčebné metody, která jako přírodní zdroj využívá specifické klima v Císařské jeskyni. V novém areálu najdou nejen kvalitní ubytovací kapacity i s možností ubytování doprovodu, ale i moderní stravovací provoz, školní učebny, rehabilitační tělocvičnu, bazén, lékařská terapeutická pracoviště a spoustu dalších možností pro vnitřní i venkovní aktivity. V zázemí areálu jsou šatny a sušárny jako nezbytné vybavení po návratu z léčebného pobytu v jeskyni, která je situována mnohem blíže k ubytování, než je tomu dnes.

Výběr architekta, projektanta a zhotovitele v jedné osobě probíhal v jednacím řízení s uveřejněním dle zákona 136/2016 Sb., ve kterém byla obsažena i architektonická soutěž dle pravidel ČKA. Kvalitní architektonické řešení, které muselo splňovat řadu funkčních a provozně nákladových požadavků a muselo se garantovaně vejít do stanoveného limitu investičních nákladů, mělo při výběru zhotovitele velkou váhu. Nabídkový tým zhotovitele předložil řešení, u kterého odpovídá za vše, i za nepřekročení investičních nákladů. To se u architektonických soutěží moc často nepovede.

Mimořádně dobré energetické efektivnosti bylo dosaženo kombinací stavebně-konstrukčních řešení a výběrem technologií. Budova má velmi nízké tepelné ztráty, které jsou pokryty kotelnou kombinující biomasu s plynem. Komfortu bude dosahováno kombinací sálavého vytápění i chlazení s teplovzdušným vytápěním. Samozřejmostí je vzduchotechnika regulovaná podle naměřených parametrů vnitřního prostředí.

Zadání bylo postaveno na detailní specifikaci požadavků na funkci a výkon (funkční schéma, kniha standardů, požadavky na vnitřní klima, průměrný součinitel prostupu tepla, spotřeba neobnovitelné primární energie). Pro hodnocení nákladů životního cyklu byl zvolen zadavatelem ověřený energetický model zpracovaný zhotovitelem. Zhotovitel bude zároveň poskytovat službu energetického managementu. ●

O ČESKÉ RADĚ PRO ŠETRNÉ BUDOVY

Česká rada pro šetrné budovy (známá také pod zkratkou CZGBC, z angl. Czech Green Building Council) sdružuje společnosti z různých sektorů ekonomiky. Spojují je kvalitní budovy a stavebnictví podporující novou výstavbu i renovace na základě principů udržitelnosti. V Česku Rada působí od roku 2009 a všechny její aktivity směřují k naplnění tzv. vize nula, tedy stavu, kdy budovy budou mít nulovou zátěž na životní prostředí v celém jejich životním cyklu. Od svého vzniku úzce spolupracuje s celosvětovou zaštiťující organizací Světovou radou pro šetrné budovy (World Green Building Council), sdružující přes devadesát zemí. V současné době má více než osmdesát členů.

Všechny informace o činnosti Rady a jejích členech naleznete na www.czgbc.org.

O PLATFORMĚ ODPOVĚDNÉ VEŘEJNÉ ZADÁVÁNÍ

Platforma Odpovědné veřejné zadávání (OVZ) nabízí participaci na další diskusi o odpovědném veřejném zadávání. Může přispět nejen odborným názorem, ale i zprostředkováním zkušeností z praxe zadavatelů či zahraničními příklady. Platforma OVZ je koordinována projektem Odpovědný přístup k veřejným nákupům – Strategické zadávání veřejných zakázek. Tento projekt, realizovaný Ministerstvem práce a sociálních věcí, dlouhodobě poskytuje zadavatelům metodickou i praktickou podporu. Při implementaci zákonné povinnosti odpovědného zadávání může nabídnout kvalitní informační základnu.

Více na www.sovz.cz.

► Dříve obec sužovaly bleskové povodně. Nový polder ochránil lidské životy a majetek místních, navíc zadržuje vodu v krajině.

POLDR V DRSLAVICÍCH ZACHYTÁVÁ VODU A BRÁNÍ POVODNÍM

Foto: Radovan Chvíla

největší investiční akce v historii. Na místě vznikl polder, který zachytává velké množství přívalových srážek. Pokud se naplní, voda přepadává a potokem Holomňa odtéká do rybníku, který také zadržuje vodu. Kromě toho vznikly ještě dvě tůně. V poldru je trvalý mokřad, v okolí rybníku, náhonu a tůní roste tráva a vysazené stromy.

Projekt nedávno oslavil rok od slavnostního otevření a starosta pro něj má jen slova chvály. „Dovolím si konstatovat, že nejenom já, ale všichni občané obce jsme realizací projektu upřímně nadšeni. Z mého pohledu se jedná o nádherné a vysněné dílo ze všech možných úhlů pohledu. Citlivě zapadá do přírody v této části katastru. Tím, že je v těsné blízkosti intravilánu obce, se stalo častým cílem procházek a dalších volnočasových aktivit místních občanů. Dílo vzbudilo i obrovskou vlnu pozitivního ohlasu regionu Slovácka, přijíždí se na něj podívat návštěvníci často i z desítky kilometrů vzdálených sídel. Nejdůležitější je samozřejmě bezpečnostní stránka, dílo chrání mnoho domů před bleskovou povodní a v tomto smyslu vyřešilo oprávněné obavy občanů lokality dolního konce obce. V neposlední řadě lze hovořit o výrazném rozšíření biodiverzity života v daném místě, symbióze člověka napříč generacemi s přírodou. Vysoce si cením spolupráce s místním družstvem, které se podílí na údržbě pozemků na osmi hektarech v těsné blízkosti vodních ploch,“ říká starosta Rostislav Mikel.

Když se blížily vydatnější deště, měli obyvatelé Drslavic těžkou hlavu. „Důsledkem opakujících se bleskových povodní byl rozliv do obytné části naší obce. Svahovitý terén z obou stran v délce více než tří kilometrů byl v takových situacích příčinou extrémně rychlého naplnění koryta a rozlivu potůčku Holomňa,“ popisuje neblahé zkušenosti starosta Drslavic Rostislav Mikel.

Už dlouho se plánovalo, že by se voda rozlévala ještě před obcí, zádrhel byl v tom,

že pozemky nepatřily obci. „Museli jsme provést komplexní pozemkovou úpravu v obci. Byl to složitý proces, v němž jsme kromě vstřícného přístupu vlastníků měli štěstí na zhotovitele úpravy a odbornost pracovníků Státního pozemkového úřadu v Uherském Hradišti. Klíčovým faktorem bylo množství pozemků, které obec v extravilánu obce vlastnila, a tudíž mohla směřovat za ty pro nás klíčové,“ líčí peripetie starosta. Nakonec se vše podařilo a v Drslavicích tak mohla začít

O OBCI

Drslavice leží v okrese Uherské Hradiště nedaleko slovenských hranic. Do roku 1981 stával v katastru obce zámek Pepčín, který si nechal vystavět začátkem dvacátého století Václav hrabě z Kounic. Zámek byl zbořen, protože po jeho znárodnění postupně zcela zchátral. Další významnou památkou obce je kaple Panny Marie Svatohostýnské s křížem. V obci se nalézá také sušárna ovoce, ve které se dodnes suší dle původních receptur, jedná se o cennou památku lidového stavitelství. Obec Drslavice ctí tradice a zvyky předků, pyšní se také krásným a bohatým krajem. Historie osídlení oblasti sahá až do prehistorických dob, lidé oceňovali úrodnou polohu, která svědčila zemědělství.

Zdroj: www.drslavice.cz

Foto: Radovan Chvíla

Foto: Radovan Chvíla

Protipovodňová stavba se osvědčila i při velkých deštích. „Zatěžkávací zkouškou poldru byl velký několikadenní úhrn srážek vloni na podzim. Potvrdilo se, že dílo bylo perfektně naprojektováno a zrealizováno a slouží přesně k tomu účelu, za jakým bylo vybudováno. V místech suchého poldru vznikla obrovská vodní laguna, která by se za normálních okolností nade vši pochybnost rozlila v obci a způsobila škody na majetku. Takto se voda udržela v březích toku, aniž by na spodním toku opustila jeho koryto, a jak deště pomalu ustávaly, situace se postupně normalizovala,“ popisuje starosta.

Investorem projektu byl Státní pozemkový úřad, který samozřejmě úzce spolupracoval s obcí. Drslavice kromě jiného patří k úspěšným žadatelům o dotace. Postavily si komunitní kompostárnu, nakoupily nakladač, svozovou techniku i kontejnery, v loňském roce přibyly do obce kompostéry. Podle starosty může obec i díky tomu držet dlouhodobě nízko poplatky za odpady.

„Těsně před dokončením pak máme realizaci projektu s názvem Úpravy krajinných struktur v k. ú. Drslavice. Podobně jako v předchozích případech je investorem obec a jedná se o dvě na sobě nezávislá opatření. Prvním je dosadba původního oskerušového sadu na ploše větší než 23 tisíc metrů čtverečních, druhým je liniová výsadba keřů a stromů v lokalitě nadregionálního biokoridoru Kostelecké poleší – Hlubocěk v těsné blízkosti právě suchého poldru, tūmí a rybníku,“ vyjmenovává starosta obce. ●

Foto: Radovan Chvíla

Na místě vznikl poldr, který zachytává velké množství přívalových srážek. Pokud se naplní, voda přepadává a potokem Holomňa odtéká do rybníku, který také zadržuje vodu. Kromě toho vznikly ještě dvě tūně.

Krajské plány proti suchu podpoří stát příspěvkem

Kraje mají povinnost vypracovat plány proti suchu. Na jejich vyhotovení přispěje samosprávám nová dotační výzva z Národního programu Životní prostředí.

Loňští poslanci schválili novelu vodního zákona, díky které bude Česko lépe zvládat kritické stavy sucha. Sucho spolu s povodněmi jsou důsledkem probíhající klimatické změny, na niž je třeba se adaptovat a z pozice státu operativně reagovat.

Změna zákona umožňuje v jednotlivých krajích mimo jiné vytvoření komisí, které budou moci na základě nově pořízených plánů pro zvládání sucha a nedostatku vody vyhlášovat „stav nedostatku vody“ a uplatnit určitá omezení pro užívání vody, například pro zalévání nebo napouštění bazénů. Základním operativním dokumentem pro zvládání sucha jsou plány pro zvládání sucha a stavu nedostatku vody, které na úrovni všech krajů zpracovávají krajské úřady a na úrovni celé České republiky společně Ministerstvo životního prostředí a Ministerstvo zemědělství.

Na podporu vytvoření „plánů pro sucho“ vyhlásilo Ministerstvo životního prostředí novou dotační výzvu v Národním

Foto: archiv SFŽP ČR

programu Životní prostředí. Pro kraje, které jako jediné mohou o peníze žádat, je připraveno 9,1 milionu korun. „Maximální výše podpory na jeden projekt je 650 tisíc korun a představuje maximálně 30 procent z celkových způsobilých výdajů,“ popisuje náležitosti výzvy ředitel Státního fondu životního prostředí ČR Petr Valdman.

Jedná se o pilotní výzvu, která je koncipována jako jednokolová nesoutěžní. Žádosti je možné podávat od 28. června do 29. října 2021. Podpořené projekty musí být realizovány nejpozději do 31. ledna 2023. ●

CO BY MĚL PLÁN OBSAHOVAT

Základní část

Základní část by měla obsahovat především údaje potřebné pro zvládání sucha v daném území, charakteristiku území, popis vodních zdrojů včetně záložních a jejich případné zastupitelnosti, popis úpravy, dopravy, převodů vody a zásobovacích zařízení využitelných k řešení stavu nedostatku vody, seznam uživatelů vody významných pro dané území, seznam povolených nakládání s vodami významněji ovlivňujících množství a jakost vod, popis rizik sucha a místní limity a kritéria pro vyhlášení stavu nedostatku vody.

Operativní část

Součástí operativní části plánů by měl být seznam orgánů veřejné moci a osob podílejících se na zvládání sucha a stavu nedostatku vody, popis činností, které vykonávají, popis přenosu informací, priority zásobování, návrh postupů pro zvládání sucha a opatření při vyhlášeném stavu nedostatku vody.

Obce vyčerpaly dotace na domovní čistírny, další výzva se chystá

Na maximum využili žadatelé dotace na domovní čistírny odpadních vod (DČOV). Příjem žádostí byl ukončen z důvodu vyčerpání alokace.

Výzva číslo 12/2019 Národního programu Životní prostředí nabídla obcím 200 milionů korun na soustavy domovních čistíren odpadních vod. Ty se vyplatí budovat tam, kde nedává ekonomicky či technicky smysl stavět klasickou kanalizaci a velké čistírny odpadních vod.

Možností získat peníze využilo třicet pět žadatelů, na své projekty dohromady požadují dotaci 201 milionů korun. Byla to již třetí výzva na soustavy domovních čistíren. V předchozích dvou uspělo se žádostmi šedesát tři projektů, které si mezi sebou rozdělily více než 270 milionů korun. Soustava DČOV funguje například v beskydské Dolní Lomné, kde vodu čistí hned 134 DČOV a je to jeden z největších projektů svého

Foto: archiv SFŽP ČR

druhu. Soustavu provozují také ve Starkoči, kde využili dotační výzvy dvakrát za sebou: nejdříve udělali jednačtyřicet čistíren, následně přidali dalších devatenáct. Velká propojená síť DČOV filtruje vodu i v obci Rybí v Moravskoslezském kraji. „Obce si peníze rozebraly před termínem, což potvrzuje setrvalý velký zájem, který jsme registrovali i v předchozích vý-

zvách. Ještě letos vypíšeme novou dotační výzvu, kde budou mít šanci získat podporu další samosprávy,“ říká ředitel Státního fondu životního prostředí ČR Petr Valdman.

Vyhlášení další výzvy na podporu DČOV by předběžně mělo spadat do třetího čtvrtletí letošního roku, bude mít stejný zaměření a shodný okruh žadatelů. ●

▶ **Tříletý dotační plán** nabídne obcím 3 miliardy korun

V následujících třech letech vypíše Ministerstvo životního prostředí zejména pro menší obce celou řadu dalších dotačních výzev v Národním programu Životní prostředí, které jim pomohou řešit problémy, s nimiž se často potýkají.

Jestliže letos v září se tak obce dočkají například nových dotací na boj se suchem a klimatickou změnou, téměř dvě třetiny ze 759 milionů korun půjdou na posílení zdrojů pitné vody. Další peníze se využijí na vybudování domovních čistíren odpadních vod, intenzivně připravovány jsou i výzvy na komunitní výsadbu stromů, na odstranění nepovolených skládek i podporu obcí v národních parcích. Na rok 2022 se plánují dotace na environmentální vzdělávání, ozdravné pobyty a další.

„Plán počítá s vyhlášením celkem 22 dotačních výzev a žadatelé budou moci dosáhnout na finance v objemu přes 3 miliardy korun, které budou volněny z prostředků Státního fondu životního prostředí ČR, a u některých výzev dojde k následnému posílení alokace z prostředků Operačního programu Životní prostředí. Do konce roku 2021 počítáme s vyhlášením celkem 13 výzev,“ informuje Petr Valdman.

„Tento de facto dotační jízdní řád pro období 2021–2023 vznikl proto, aby žadatelé, zejména obce, měli šanci si projekty lépe naplánovat. Dopředu tak vědí, kdy co budeme podporovat a kolik na to půjde peněz. Stanovili

Foto: archiv SFZP ČR

jsme si priority na následující tři roky. Jsou to především boj se suchem a zajištění dostatku kvalitní vody a zdravější život v obcích. Při plánování jsme vycházeli nejen ze Státní politiky životního prostředí ČR, ale také z aktuálních potřeb obcí a měst. Objevili se nutnost zafinancovat i jiné aktivity, než jsou v rámci uvedeny, jsme připraveni ho aktualizovat,“ uzavírá ministr životního prostředí Richard Brabec. ●

AKTUÁLNÍ VÝZVY NÁRODNÍHO PROGRAMU ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Krajské plány proti suchu

Ukončení příjmu žádostí: 29. 10. 2021

Alokace: 9,1 milionu Kč

Výzva č. 3/2021

finančně podporuje zpracování plánu pro sucho vztahujícího se k jednotlivým územím krajů dle novely vodního zákona č. 544/2020 Sb. Cílem výzvy je zlepšení a optimalizace hospodaření s pitnou vodou při zvládnutí sucha a stavu nedostatku vody prostřednictvím zpracování zmíněných plánů. Jedinými oprávněnými žadatelé jsou kraje. Maximální výše podpory na jeden projekt činí 650 tisíc korun a představuje maximálně 30 procent z celkových způsobilých výdajů.

Pakt starostů a primátorů pro klima a energii

Ukončení příjmu žádostí: 30. 7. 2021, nejpozději však do vyčerpání alokace

Alokace: 10 000 000 Kč

Výzva č. 7/2020

podporuje zlepšení životního prostředí ve městech a obcích a přispívá k dosažení klimaticko-energetických závazků. Samosprávy mohou získat peníze na zpracování Akčního plánu pro udržitelnou energii a klima, případně jeho aktualizace, dále na organizaci Místních dnů pro klima a energii, jejichž účelem je zvýšení veřejného povědomí o ekologických tématech. Rovněž je možné podpořit zřízení jednoho nového pracovního místa pro pracovníka obce nebo městské části na plný nebo částečný pracovní úvazek. Příjemce podpory musí být již před podáním žádosti registrován v oficiální databázi signatářů Paktu starostů a primátorů.

Dešťovka

Ukončení příjmu žádostí: do vyčerpání alokace

Alokace: 440 000 000 Kč

Výzva č. 12/2017

podporuje udržitelné a efektivní hospodaření s vodou v obcích. Motivuje vlastníky a stavebníky obytných domů k udržitelnému a efektivnímu hospodaření s vodou a snižuje tak množství pitné vody odebírané z povrchových a podzemních zdrojů. Výzva je pokračováním úspěšného programu Dešťovka. O peníze je možné žádat na systémy, které využívají srážkovou vodu pro zalévání zahrady, na splachování toalet, případně na takové systémy, které budou recyklovat odpadní vodu. Výzva je určena pro majitele domů.

Územní studie krajiny

Ukončení příjmu žádostí: 31. 12. 2023, nejpozději však do vyčerpání alokace

Alokace: 35 000 000 Kč

Výzva č. 14/2016

nabízí obcím kofinancování ve výši 10 procent na projekty územních studií krajiny podpořených z Integrovaného regionálního operačního programu (IROP) v gesci Ministerstva pro místní rozvoj. Podmínkou získání dotace je vydané rozhodnutí o poskytnutí finanční podpory v IROPu, konkrétně v prioritní ose 3 operačního programu, určené na územní studie krajiny. O dotaci mohou žádat obce s rozšířenou působností.

Foto: Libor Dostál

► V KRUŠNÝCH HORÁCH ZACHRAŇUJÍ VZÁCNÉHO TETŘÍVKA OBECNÉHO

Tetřívek obecný je v České republice zařazen mezi zvláště chráněné druhy v kategorii silně ohrožených. Většina nejvýznamnějších lokalit jeho výskytu leží ve zvláště chráněných územích a jako jeden z předmětů ochrany je uveden v pěti ptačích oblastech. Kromě Šumavy, Východních Krušných hor, Jizerských hor a Krkonoš je to také Novodomské rašeliniště – Kovářská, spadající do polesí Blatno u Chomutova. Vlastní a spravuje ho Arcibiskupství pražské a právě na jeho popud tu z dotace OPŽP došlo k obnově biotopu tohoto vzácného ptáka.

Ve dvou letech následujících po roce 2015 zrestituovalo Arcibiskupství pražské zhruba 2 800 hektarů bývalého velkostatku Blatno. Tím vznikl základ polesí Blatno, jednoho z osmi polesí, které Arcibiskupství pražské pro správu svého a propachtovaného lesního majetku zřídilo.

Podstatnou část tohoto krušnohorského majetku tvořily dožívající a plošně odumírající porosty náhradních dřevin, zejména smrku pichlavého. „Tyto porosty již plošně odumíraly, a tak vznikla příležitost zamést nové krajinné prvky v podobě

otevřených lučních prostranství do zapojených lesních porostů a současně tím naplnit poslání ptačí oblasti Novodomské rašeliniště – Kovářská tím, že lesní hospodářství částečně upravíme ve prospěch tetřívka obecného,“ říká Jan Ferkl, který měl projekt na obnovu biotopu ohroženého ptačího druhu na starosti. „Arcibiskupství pražské se svým lesnickým hospodařením snaží vytvářet pestré, nehomogenní porosty tím, že zachovává většinu životaschopných břéz, olší a jeřábů. Zároveň se intenzivním lovem snaží významně snížit početní stavy všech druhů spárkaté zvěře,“ dodává ještě na vysvětlenou.

Inspirací pro Krušné hory byl litvínovský projekt

Inspirací, která stála u zrodu myšlenky na vytvoření podmínek, ve kterých by se tetřívkově dařilo, byla podle jeho slov práce Pavla Vajnara, revírníka Lesní správy Litvínov, který navrhl první takový projekt pro Krušné hory kolem roku 2010. „Já jsem zase měl tu zkušenost, že jsem se na onom projektu dodavatelsky podílel,“ objasňuje Jan Ferkl. Velkou měrou se pak o vznik myšlenky zasloužila také tehdejší technička polesí Anita Hovorková,

PROJEKT V ČÍSLECH

Celkové způsobilé výdaje
905 170 Kč

Příspěvek EU
769 395 Kč

2

kteřá měla agendu ochrany přírody a dotací na starosti.

Od první myšlenky se vcelku rychle přistoupilo k návrhu ploch. „Do této práce se kromě vedoucího poleší a Anity Hovorkové zapojil zejména místní hajný Honza Blažek,“ vzpomíná Jan Ferkl. Vytipování ploch se řídilo několika kritérii: porosty odumírajícího smrku pichlavého musely mít rozlohu alespoň jednoho hektaru a návaznost na stávající vhodné biotopy, úpravy zde musely být technicky proveditelné a samozřejmě tu musel být pozorován výskyt samotného tetřívka obecného. „Při výběru jsme spolupracovali s realizační firmou litvínovského projektu, jehož realizování nám bylo vzorem,“ říká Jan Ferkl. Výsledný návrh pak v několika etapách projednávali se Správou CHKO Slavkovský les. „Po technické stránce celý projekt zpracovala – ve vlastní režii Arcibiskupství pražského – technička poleší Blatno Anita Hovorková,“ připomíná.

Návrh nabízel čtyři plochy v rámci ptačí oblasti a dvě plochy ležící mimo ni. Po terénních pochůzkách byly nakonec schváleny k podpoře všechny plochy ležící v ptačí oblasti a jedna ležící mimo její hranice. „Poslední plochu jsme nakonec realizovali také – na vlastní náklady,“ dodává Jan Ferkl.

Žádost o dotaci provázely i úsměvné okamžiky

Poté přišlo na řadu vypracování žádosti o dotaci z OPŽP. „Už si nepamatuji přesné detaily celého procesu, je to přece jen pět let,“ přiznává Jan Ferkl. „Obecně si myslím jen to, že žádosti jsou někdy komplikované a některé kroky by se daly zjednodušit,“ vyjadřuje svůj názor. „V rámci restituce církevního majetku byli v té době zaměstnanci poleší převážně

bývalí pracovníci Lesů ČR. Anita Hovorková se agendou dotací zabývala několik let. Bez těchto zkušeností by jak nápad a zpracování projektu, tak podání žádosti a následná realizace nebyly myslitelné.“

Došlo i na úsměvné okamžiky. „Tato dotace z OPŽP byla první, kterou jsme za Arcibiskupství pražského realizovali. Jako u všech žadatelů byla i po nás vyžadována ověřená kopie zakládací listiny společnosti. Tato listina je však u Arcibiskupství pražského přibližně tisíc let stará a je uložena někde v klimatizovaném trezoru pod dohledem archivářů. Nakonec se vše vysvětlilo, úředníci se také zasmáli a stačil zápis do registru církevních organizací, který vede Ministerstvo kultury ČR,“ vzpomíná.

Lhůta pro schvalování podle něho v tomto případě nebyla limitem pro dobrou realizaci projektu a spolupráce se SFŽP ČR byla – kromě uvedených výhrad ke komplikovanosti podmínek žádosti – korektní. Velice dobrá prý byla také spolupráce s orgánem ochrany přírody – CHKO Slavkovský les. „Velice se nám líbil přístup jejich pracovníků, kteří projekt po odborné stránce formovali a nakonec schvalovali. Snažili se nás neshazovat zbytečnými podmínkami. Výsledek lahodí oku a plní vytyčený cíl,“ říká Jan Ferkl.

Trendy zjištěné mapováním a sčítáním ptáků i mysliveckými statistikami se vzácně shodují: během 30 let do konce prvního desetiletí 21. století klesla početnost tetřívků v Česku o plných 80% a během 40 let v těžké době dokonce o více než 90%.

OBNOVA BIOTOPŮ A REINTRODUKČNÍ PROGRAMY JSOU ZÁSADNÍMI MOŽNOSTMI ZACHOVÁNÍ POPULACÍ TETŘÍVKA OBECNÉHO V NAŠÍ ZEMI

Krkonoše jsou pro tetřívka obecného jednou ze dvou posledních oblastí s relativně početným výskytem. Právě na populaci v Krkonoších, Jizerských a Krušných horách závisí přežití druhu v celém Česku. Ochraňují se proto snaží klesající trend zvrátit vytvářením vhodných podmínek pro jeho život, zejména nových tokanišť, a zároveň vyloučením negativních antropogenních vlivů. Pomocí přepážek opětovně zavodňují lesní rašeliniště, podsazují potravně významné dřeviny jako třeba břízu a jeřáb a podporují bylinné patro se zastoupením brusnicovitých a vřesovcovitých rostlin. Zároveň se tu snaží vyloučit jakékoli rušení tetřívka na tokaništích a zimovištích v souvislosti s cestovním ruchem.

Šest vzácných tetřívků obecných našlo letos nový domov v oblasti Králického Sněžníku na Staroměstsku, kde se před desítkami let volně vyskytoval.

„Reintrodukční programy jsou v době, kdy dochází k neustálému poklesu početních stavů populací tetřevovitých ptáků na našem území, nezbytnou metodou, jak tento neuspokojivý trend zastavit,“ říká František Havránek z Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti, jenž se tu se společností Úsovska na opětovném vysazování tetřívka podílí. Od zahájení projektu v roce 2017 vypustili do přírody v oblasti masivu Králického Sněžníku už desítky ptáků. Je to jediná lokalita na Moravě, kde se dnes tento mimořádně vzácný opeřelec vyskytuje.

„Snažíme se navrátit tetřívka obecného do oblastí, kde do osmdesátých let minulého století žil, a jak potvrzuje studie Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti, má tam stále vhodné přírodní podmínky,“ vysvětluje ředitel Úsovska Jiří Milek. František Havránek pak připomíná, že bez aktivní podpory by tu tito ptáci vyhynuli. ●

Samotnou realizaci projektu provedla po přiznání dotace najatá firma, pro kterou šlo o první projekt tohoto druhu. Byly odstraněny odumřelé porosty smrku pichlavého, pařezy byly rozdrčeny půdní frézou a půda zpracována. Plochy byly poté osety horskou luční směsí a po jejich okrajích bylo vysázeno několik druhů listnáčů. „Nezkušenost firmy a podhodnocení některých položek ve výběrovém řízení nahradila z velké části jejich obětavost a šikovnost,“ vzpomíná Jan Ferkl.

Projekt se daří

Na celkové hodnocení projektu je podle Jana Ferkla ještě brzy. „Tetřevka má zatím k dispozici rozvolněné plochy v lese, na loukách také jen výjimečně,“ popisuje. „Smyslem projektu ve vztahu k tetřívčovi je nabídnout mu alternativu volných ploch za postupně odrůstající a zapojující se les.“ Dalším smyslem bylo podle něho vložení volných ploch a výhledů do plně zapojeného komplexu lesa. „V neposlední řadě se na těchto loukách pase zvěř. Má tak alternativu a nemusí okusovat jen stromky a tím jsou druhotné cíle projektu naplněny již nyní,“ míní Jan Ferkl. „Neznám aktuální oficiální statistiky, ale jsem si jist, že početní stavy tetřívky obecné na Novodomském rašeliništi a v jeho blízkém i vzdálenějším okolí rostou,“ uzavírá příběh krušnohorského projektu na obnovu biotopu tetřívky obecné v polesí Blatno u Chomutova.

S žádostmi o dotaci nekončí

Z OPŽP se zde podařilo během let získat dotace na několik dalších projektů, zejména na úpravu nevhodné druhové skladby dřevin. Žádat o další dotace hodlají i v budoucnu. „Většina plochy lesa, kterou spravuje polesí Blatno, podléhá určitému stupni ochrany přírody. Od ptačí oblasti přes EVL, II. zónu CHKO, přírodní památku a přírodní rezervaci až po národní přírodní rezervaci. Většina úrovní ochrany je v překryvu, nezřídka i několikanásobně. Naše polesí je tedy z pohledu ochrany přírody velmi cenné, a proto pokud budou v novém dotačním období v rámci OPŽP zajímavé možnosti čerpat dotace pro rozvoj těchto území, rádi jich využijeme,“ říká Jan Ferkl a dodává: „Jeden příklad mě napadá: v lesnictví se pro odvoz dřeva běžně používají silniční kamiony. Pro ně se lesní cesty zpevňují asfaltovým povrchem. Podpora výstavby nových či rekonstrukce a opravy stávajících lesních cest zpevněných přírodními materiály by byla přínosem pro celkový stav lesního prostředí.“ ●

Je pravda, že tetřívci jsou schopni přežít v malých počtech i relativně dlouhou dobu. Například ve vojenských újezdech v Doupovských horách a Oderských vrších se udržují malé populace o několika málo desítkách jedinců již řadu let. Takové populace jsou však velmi zranitelné a ohrožuje je jakýkoli, i náhodný rušivý faktor, se kterým by se početnější populace v delším časovém horizontu vyrovnaly.

6

1. SAMCI TETŘÍVKA jsou charakterističtí společným tokem, kdy s roztaženým ocasem a spuštěnými křídly pobíhají, vyskakují do výšky a často mezi sebou bojují.

2. BĚHEM PROJEKTU se vytvořilo několik volných ploch, které tetřívkovci prospívají.

2. TETŘÍVEK RÁD VYHLEDÁVÁ rozvolněné plochy v lese nebo na jeho okraji.

4. PŘIPRAVENÉ PLOCHY byly osety luční směsí.

5. TETŘÍVEK PATŘÍ mezi zvláště chráněné druhy v kategorii silně ohrožených, vyskytuje se především v chráněných oblastech.

6. JEŘÁB PTAČÍ tvoří aleje po okraji ploch, pro tetřívka je tato dřevina významným zdrojem potravy.

OCHRANU TETŘÍVKA HODNĚ PODPORUJÍ I NORSKÉ FONDY

Tetřívek a jeho ochrana je velkým tématem Norských fondů. Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti již získal dvě dotace z Norských fondů, konkrétně ve výzvě Rondane a také z Bilaterálního fondu. Ústav úzce spolupracuje s norským partnerem, se kterým sdílí oboustranně zkušenosti. Ochraňování tetřívka je i předmětem žádosti o dotaci na inovativní projekt ve výzvě Rago.

Jakým ohrožením musí tetřívci čelit?

Tetřívek obecný je druhem velice citlivým na jakékoliv změny prostředí, v němž za normálních okolností prospívá. Když jsou tyto změny vůči němu nepříznivé, stává se, že i relativně početné a stabilní populace velmi rychle mizí.

Co tetřívky především ohrožuje? Nejzávažnějšími faktory, které odpovídají za úbytek či vymizení tetřívku v řadě evropských zemí včetně Česka, jsou obecně nevhodné způsoby hospodaření v krajině, její fragmentace a zásahy do její struktury.

Tento negativní vliv se v letech před realizací řady projektů na obnovu tetřívkového biotopu projevoval především v Krušných a Jizerských horách. Po zlepšení imisní situace zde docházelo k sukcesním změnám v lesních porostech: zarůstání rozsáhlých imisních holin vzniklých velkoplošným rozpadem lesů před zhruba padesáti lety, přičemž přirozené prostředí rašelinišť tu často bývalo plošně odvodněno a poškozeno. Dnešní situace se díky revitalizačním projektům obrací v tetřívkův prospěch.

Dalším možným ohrožením je výstavba solárních a větrných elektráren na otevřených prostorách luk na náhorních planinách, které slouží jako klíčová součást biotopu tetřívka – tokaniště. Zkušenosti ze sousedního Rakouska ukázaly jejich negativní vliv na populace tetřívku včetně přímých kolizí s rotory větrných elektráren a rušení častou údržbou zařízení.

Významným faktorem ovlivňujícím populace tetřívka zejména v horských ob-

lhouhodobě zvýšená hladina vede ke zhoršování fyzické kondice plašených ptáků. Nebezpečné jsou rovněž sjezdové areály a střety s dráty lanovek a vleků – téměř 90 % smrtelných kolizí tetřívku bylo registrováno během zimy. Nezanedbatelný je rovněž vliv skialpinismu, snowboardingu či snowkitingu ve volné krajině, neboť se často odehrávají na území ptačích oblastí a národních parků, což jsou místa s deklarovaným nejvyšším stupněm ochrany.

Velmi významným faktorem ovlivňujícím úspěšnost hnízdění a přežívání mladých i dospělých ptáků je predace – u nás především liškami, kunami, hranostaji, divokými prasaty či krkavcovitými ptáky. Je ale důležité si uvědomit, že predace vždy byla přirozenou součástí tetřívkového života a že životaschopná populace musí být schopna se s ní vyrovnat.

Základním předpokladem ochrany tetřívka je proto důsledné posuzování veškerých rozvojových aktivit, které ovlivňují lokality jeho výskytu. Zásadní podmínkou ochrany je zabránit fragmentaci tetřívkovým obývaných stanovišť a zachovat komunikaci mezi jednotlivými částmi alespoň lokálních populací. Je třeba si uvědomit, že tetřívci kohoutci se zdržují víceméně

Negativní trend v populacích tetřívku byl zaznamenán v řadě západoevropských a středoevropských zemí a jeho stav z hlediska ochrany přírody je v Evropě hodnocen jako nepříznivý. I z tohoto důvodu patří mezi druhy, pro které platí povinnost vyhlásit území k jejich ochraně, tzv. ptačí oblasti.

lastech Evropy jsou rekreační a sportovní aktivity. Některé studie z alpských zemí a Britských ostrovů poukazují na negativní vliv výstavby a provozu lyžařských areálů nebo přímého rušení ptáků pěšími turisty, lyžaři či cyklisty na tetřívčích lokalitách.

Kritickým obdobím pro přežívání tetřívčích ptáků je zima. Opakované vyrušování lyžaři na lokalitách zimního výskytu tetřívku zvyšuje jejich energetické výdaje v období, kdy je potrava obtížně dostupná, zvyšuje riziko predace, stres a produkci stresového hormonu kortikosteronu, jehož

na stejných místech s přesuny do jednoho kilometru a samice se v průměru přemísťují do vzdálenosti pouhých deseti kilometrů.

Ku prospěchu tetřívka se v posledních letech využívá řada aktivních ochranných opatření ke zlepšení stavů jím obývaných biotopů. K velmi významným patří projekty na obnovu a revitalizaci odvodněných rašelinišť jako primárního prostředí tetřívka. V některých lokalitách lze provádět přímou péči o tokaniště zajištěním odpovídajícího managementu lučních porostů. ●

▶ LESY ČR POKRAČUJÍ V OBNOVĚ JIHOMORAVSKÝCH LUŽNÍCH LESŮ

Lesy ČR provádějí na jižní Moravě již od devadesátých let minulého století opatření, která přispívají k obnově specifického vodního režimu lužních lesů, jež značně utrpěly při necitlivých technických úpravách koryt hlavních toků ve druhé polovině minulého století. V posledních letech jsou tyto projekty spolufinancovány i z OPŽP.

V úrodné krajině jižní Moravy, od pradáv-
ných časů po staletí hustě osídlené člo-
věkem, se lesy uchovaly jen tam, kde nebylo
možné využít půdu k zemědělské produkci.
Rovinaté nivy dolních toků řek Dyje, Jihla-
vy, Svratky a Moravy nebyly pro pěstování
zemědělských plodin vhodné kvůli každo-
ročním povodním a záplavám, a tak zůstaly
ušetřeny odlesnění. Les sloužil k produkci
dříví, nivní louky pak k pastvě dobytka či
k produkci sena. Díky tomu dnes máme
rozsáhlé komplexy lužních lesů na soutoku
Moravy a Dyje jižně od Břeclavi a Lanžhotu
na polesí Soutok. Navazuje na ně pás lesů se-
verovýchodním směrem podél toku Moravy
až k Hodonínu – polesí Tvrdonice. Lužní lesy
výše na Dyji mezi Novými Mlýny a Břeclaví
jsou dnes součástí polesí Valtice. Část u Bře-
clavi je též označována jako Kančí obora. Roz-
sáhlá plocha lužních lesů pod Pálavou padla
za obětí výstavbě soustavy vodních nádrží
Nové Mlýny. Další menší komplexy lužních
lesů nacházíme v nivě řeky Jihlavy, například
Mušovský luh na Ivaně a na řece Svratce
u Vranovic a Uherčic. Známa je také přírodní
rezervace Plačkův les a říčka Šatava. A právě
některé z těchto částí zdejšího lužního lesa se
díky dotacím z OPŽP podařilo revitalizovat.

Zmrtvýchvstání lužních lesů

„Mluvíme-li o revitalizaci v souvislosti s lužním lesem,
myslíme tím především opatření spojená se zásobováním
lužních lesů vodou, neboť lužní les bez vody dlouhodobě

existovat nemůže. Jen díky vodě přiváděné řekami dnes
lužní lesy máme,“ říká Jan Dovrtěl z provozního
oddělení Lesního závodu Židlochovice, který
měl na starosti III. etapu projektu Revitali-
zace lužního lesa Tvrdonice. Tento projekt
navázal na dvě etapy revitalizačních úprav
z devadesátých let minulého století a díky
němu se významně zlepšil vodní režim v části
lužního lesa mezi Hodonínem a Lanžhotem
na levém břehu řeky Moravy.

„V letech 2019 a 2020 jsme čtyři úseky vodních toků
dlouhé 7,5 kilometru zbavili sedimentů a vybudovali
se pět nových stavůvek s dřevěnými dlužemi a s hradící
tabulí s převodovkou včetně velkého propustku. Na lu-

kách na lokalitách Kostická čista, Velké fleky a Kojetín
vznikly soustavy tůň a mokřadů, což prospělo lesům
i na vodu vázaným rostlinám a živočichům,“ popi-
suje Miroslav Svoboda, ředitel Lesního zá-
vodu Židlochovice z Lesů České republiky,
pod jehož taktovkou se tvrdonický projekt
uskutečnil.

„V souvislosti s lužními lesy se na jižní Moravě již
od devadesátých let minulého století provádějí opat-
ření, která přispívají k obnově specifického vodního
režimu lužních lesů, jež značně utrpěly při necitlivých
technických úpravách koryt hlavních toků v druhé
polovině minulého století,“ přibližuje úděl křeh-
kých lužních ekosystémů.

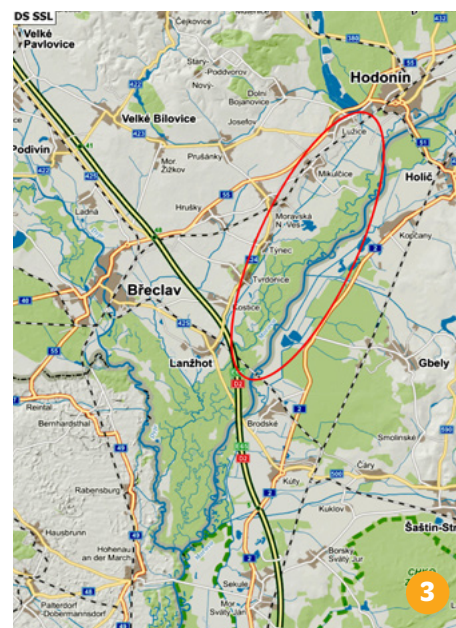
*Funkční systém vodních kanálů je na jihu Moravy klíčový –
nejen kvůli dobrému růstu lesa, ale také pro ochranu přírody
na jejich území. Především v jarním období je možné
v zavodněných tůňích najít mnoho druhů obojživelníků nebo
i vzácné koryšce – žábřonožky sněžní či listonohy jarní. Možnost
manipulace s vodou pomocí stavidel umožňuje v případě
předčasného vysychání jejich zavodnění tak, aby mohly tyto
na vodu vázané druhy dokončit svůj vývoj.*

**PROJEKT
V ČÍSLECH**

Celkové způsobilé výdaje
11 440 906 Kč

Příspěvek EU
11 440 906 Kč

Od sedmdesátých let minulého století docházelo v rámci takzvaných komplexních vodohospodářských úprav toků jižní Moravy k rozsáhlým stavebním úpravám dolních toků Moravy a Dyje. Postupně byly na řekách provedeny tvrdé technické zásahy, tedy jejich napřímení, zahloubení a ohrázení. Vše završila výstavba soustavy vodních nádrží Nové Mlýny. Důvodem k takovým zásahům byla podle tehdejšího přístupu pro-

tipovodňová ochrana sídel, omezení záplav a využití získané půdy pro zemědělskou produkci a závlahy.

Tehdy se fakticky oddělily toky od okolních niv s lužními lesy, které byly po staletí zvyklé na četné povodně a záplavy. Na specifický vodní režim území lužních lesů protkaných hustou sítí říčních toků a kanálů s četnými tůňmi a slepými rameny však byla a je vázaná jejich bohatá biodiverzita. ▶

Voda ale nepřichází do lužních lesů pouze prostřednictvím revitalizačních soustav. K menším či větším záplavám dochází i v důsledku vysokých průtoků v řekách. Při zvýšených průtocích v řekách Moravě a Dyji prosakuje voda štěrkovým podložím, a tak jsou vodou dotována i blízká říční ramena, tůňe i kanály. V devadesátých letech nechali lesníci lužní lesy několikrát zaplavit vodou z řeky. Šlo o takzvané povodňování.

1. MOKŘAD V OTEVŘENÉM PROSTORU LUK v lokalitě Kostická čišť. Jednotlivé tůňe jsou v jarním období zcela zaplaveny vodou. Lokalita byla již v prvním roce po dokončení atraktivní pro mnohé druhy vodního ptactva. V jarním období zde bylo možno pozorovat kupříkladu hejno divokých husí na tahu.

2. JEDNA Z TŮŇÍ v lokalitě Kostická čišť vytvořená v rámci projektu krátce po dokončení v říjnu 2019.

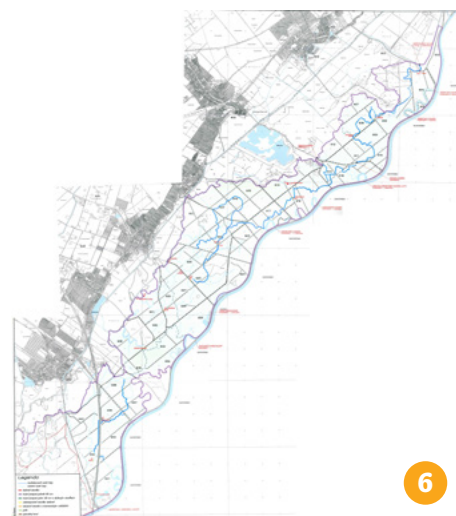
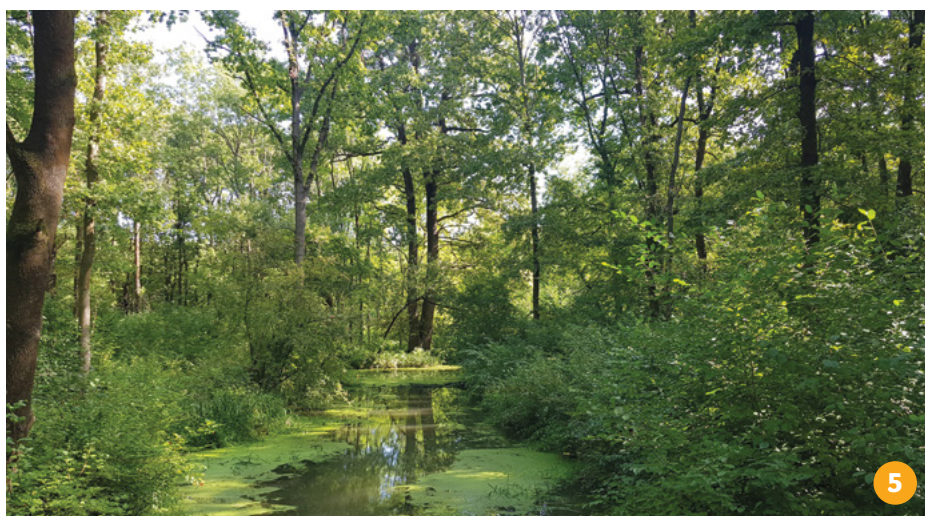
3. PROJEKT SE REALIZOVAL v její jižnější části komplexu lužních lesů v nivě řeky Moravy mezi Hodonínem a Lanžhotem.

4. JEDNA Z TŮNÍ v lokalitě Kostická čista vytvořená v rámci projektu po roce od naplnění, v srpnu 2020.

5. TYPICKÁ UKÁZKA lužního lesa polesí Tvrdonice s hustou sítí vodních kanálů.

6. MAPA REVITALIZAČNÍ SÍTĚ vodních kanálů zbudovaná v 90. letech minulého století (modře zvýrazněné toky) byla dokončena třetí etapou v nejnižší, jihozápadní části v rámci projektu spolufinancovaného z OPŽP.

Dopady vodohospodářských úprav se tedy projeví i negativně. Mnohé tůně a vodní kanály vyschly a poklesla hladina podzemní vody. Lesy prosychaly a bylo třeba je obnovovat. Proto Lesy ČR v průběhu devadesátých let minulého století provedly několik revitalizačních opatření s cílem přivést vodu zpět do lužních lesů. Mnohde k tomu byly využity vodní kanály, které sloužily pro odvedení vody zpět do toků po povodních. Ty se postupně pročistily a budovala se i stavítka. Opatření se ukázala jako efektivní, ale po desetiletích provozu bylo třeba některé úseky kanálů vyčistit od sedimentů, někde i soustavu doplnit o stavítka. Proto Lesy ČR od roku 2012 realizovaly projekty spolufinancované z Operačního programu Životní prostředí s cílem zlepšit funkčnost dříve zbudovaných vodních soustav. Poslední z nich dokončily v závěru roku 2020.

„V jihozápadní části lužních lesů mezi Hodonínem a Lanžhotem neměly vodní kanály dostatečnou kapacitu pro převod vody do níže položených lesů na polesí Soutok. Chyběla některá stavítka a celkově nebyl vodní režim tohoto území optimálně nastaven. Někde dokonce kvůli dlouhodobé stagnaci či nedostatku vody les odumíral. Proto jsme provedli potřebné úpravy, které lesům prospěly,“ pokračuje Miroslav Svoboda.

Výsledky se dostavily okamžitě

Všechny fáze projektu – od přípravy až po dokončení stavebních prací – probíhaly až pře-

kvapivě hladce. Kvalitní projekt zpracoval VH atelier, spol. s r. o. Projekt s námětem z roku 2015 se následně více než rok připravoval. Žádost o poskytnutí podpory ve fázi investičního záměru podnik předložil v rámci 13. výzvy Operačního programu Životní prostředí, a to koncem roku 2016. V polovině roku 2018 bylo vydáno rozhodnutí o poskytnutí dotace. Zásadní byl i kvalitní dodavatel stavebních prací – firma Ekostavby Brno, a. s., uspěla ve výběrovém řízení a byla to dobrá volba. *„Projekt se podařilo provést kvalitně a v termínu, a to i přes nepřízeň*

Pro zachování přírody a druhové pestrosti ekosystémů lužního lesa a zdejších mokřadů velmi důležité udržovat alternativní způsob dotace těchto území vodou pomocí funkční revitalizační sítě vodních kanálů.

počasí v závěru roku 2020, kdy se některé lokality podmáčely a zaplavily,“ vzpomíná Jan Dovrtěl.

Opatření se prováděla v letech 2019 a 2020, což se ukázalo jako velmi prozíravé. Práce se zastavily jen na jaře kvůli vývoji obojživelníků. *„Když na jaře 2020 probíhal v území projektu zoologický průzkum, ukázalo se, že obojživelníci velmi rychle našli nové tůně a mokřady a v lokalitě Kostická čista se prokázal výskyt čolka dumajského, kuňky obecné, rosničky zelené, čolka obecného, skokana zeleného, krátkonožky a šitlhlého, z plazů například užovky obojkové a některých dalších významných druhů. Výskyt čolka dumajského byl potvrzen i v dalších tůních a mokřadech obnovených či nově vytvořených v rámci tohoto projektu. Projekt tak prospěl lesům i biodiverzitě celého území,“* popisuje.

Dotaci hodlají využít i v budoucnu

Lužní lesy se bez vody dlouhodobě neobejdou a řeky nemohou dotovat vodou nivy četnými záplavami, jak tomu bylo v minulosti. Proto je pro zachování přírody a druhové pestrosti ekosystémů lužního lesa a zdejších mokřadů velmi důležité udržovat alternativní způsob dotace těchto území vodou pomocí funkční revitalizační sítě vodních kanálů. K tomu přispěl i tento poslední projekt Lesů ČR. *„I v dalším programovém období chceme využívat dotačních možností, záleží také na nastavení programu a podmínkách. I letos nás čeká realizace obdobného projektu,“* uzavírá tvrdonický projekt Miroslav Svoboda. ●

7

8

9

7. NOVĚ ZBUDOVANÉ tabulové stavidlo S3 s hradící tabulí a převodovkou po dokončení.

8. ČÁST TŮNĚ v lokalitě Velké fleky v lednu 2019 po naplnění vodou.

9. STAVIDLO S1 krátce po dokončení. Dobře je znatelný rozdíl hladin. Pomocí takovýchto stavidel je možno zavodnit v rovinaté nivě lužní les a dostat tímto způsobem vodu i do jinak suchých částí lužních lesů.

► Voda v lužních lesích jižní Moravy

„Povodně nebyly vždy jen přírodním fenoménem,“ říká Jan Dovrtěl. K jejich intenzifikaci výrazně přispěl i člověk zďářením lesů a kolonizací pramenných oblastí toků velkých řek. Změny v zemědělství, jakými byly třeba pěstování brambor nebo scelování pozemků, přispěly k větší erozi, transportu a následnému ukládání sedimentů v zaplavovaných nivách dolních toků řek, kde takto postupně vznikly i několik metrů mocné naplavené nivní půdy. Takto vznikly podmínky pro růst lužních lesů v rozsahu a v podobě, v jaké je dnes máme.

Povodně a záplavy četné především v jarním období působily v minulosti velké škody na polích. „Proto byla po staletí budována různá protipovodňová opatření jako selské hráze nebo kanály odvádějící vodu po povodni zpět do toku,“ vysvětluje. Zásadní opatření, která navždy změnila charakter a vodní režim niv, byla prováděna od sedmdesátých let minulého století, především v rámci tzv. komplexních vodohospodářských úprav jižní Moravy. V této budovatelské éře, ukončené výstavbou a zprovozněním soustavy nádrží Nové Mlýny v roce 1989, se postupně napřímila, ohrázovala a zahloubila koryta toků Dyje a Moravy. „Původní říční meandry se zasypany nebo zůstaly oddělené od hlavního toku. Zkrátila se celková délka toku, což mělo přispět k rychlejšímu odtoku povodňových průtoků. V důsledku těchto opatření se protipovodňovými hrázemi oddělila od toku velká plocha lužních lesů v nivách Dyje a Moravy. Pravidelné záplavy, které přinášely do lužních lesů vodu a živiny i několikrát do roka, nepřicházely. Postupně klesala hladina podzemní vody, vysychaly tůně i slepá ramena a drobné říční toky,“ popisuje Jan Dovrtěl. To se negativně projevovalo i na zdravotním stavu lužních lesů. Stromy prosychaly a nedostatek vody negativně ovlivnil i tamější biodiverzitu mokřadních společenstev rostlin a živočichů.

Lesníci proto v průběhu devadesátých let obnovili síť vodních kanálů, kterými přivedli vodu do prostoru vyschlých lužních lesů. Mnohé z těchto kanálů původně sloužily spíše pro odvedení vody z lesa po povodních, stará zanesená říční koryta stačila jen pročistit, někde byly hloubeny i kanály zcela nové.

Takto byly v rámci revitalizačních opatření upraveny soustavy vodních kanálů prakticky ve všech větších komplexech lužních lesů. Nejrozsáhlejší revitalizační opatření byla provedena na polesí Soutok, kde Lesní závod Židlochovice v letech 1990 až 1999 obnovil nebo pročistil více než 70 kilometrů lesních kanálů, zbudoval či zrekonstruoval 25 stavidlových objektů a 84 propustků. „Z revitalizačních staveb stojí za pozornost zvláště Hrázová cesta, vyvýšená komunikace napříč poldrem Soutok umožňující zadržet odtékající vodu. V tělese této cesty byla zbudována čtyři velká stavidla a šest hraditelných propustů pro zadržení vody. V rovinaté nivě protkané hustou sítí vodních toků a kanálů umožňují stavítka zvýšením hladiny zavodnit rozsáhlé oblasti lužních lesů,“ připomíná Jan Dovrtěl. Tímto způsobem lze zpravidla v jarním období zásobit vodou půdní horizonty i pro zbytek roku.

Podobná opatření jako na polesí Soutok byla provedena od roku 1993 v rámci dvou etap i na polesí Tvrdonice s třetí etapou dokončenou v loňském roce. Hlavním zdrojem pro kanály polesí Tvrdonice je voda použitá v elektrárně Hodonín pro chlazení, tečkou dále Teplým járkem do lužních lesů.

V lokalitě Dolní les v Kančí oboře byly v letech 1991 až 1996 zavodněny vyschlé tůně a kanály vodou ze Zámecké Dyje. Opatření umožnilo zásobit vodou 663 hektarů lesů mezi Břeclaví a Lednicí.

Další vodní kanály státní podnik obnovil v Horním lese mezi Lednicí a Novými Mlýny. ●

Pro zájemce o dotace z Operačního programu Životní prostředí je na Call centru SFŽP ČR zřízena bezplatná Zelená linka 800 260 500.

Profesionálně vyškolení pracovníci radí žadatelům při řešení možných nejasností ohledně zpracování a podávání žádostí. Na níže uvedené otázky odpovídala vedoucí oddělení Call centra SFŽP ČR Jana Tlustá a Elena Bočevová z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

Zadávání veřejných zakázek

Chci vás požádat o kontakt na osobu z vašeho právního oddělení, se kterou by bylo možné konzultovat postupy pro zadávání veřejných zakázek v rámci několika našich projektů. Jedná se o jeden stavební objekt, pro který budeme zakázky vést napříč všemi třemi projekty (podanými žádostmi), a vzhledem ke složitosti tématu bychom rádi předešli chybám a s tím souvisejícím časovým prodlevám. Proto bychom měli rádi při přípravě zakázek možnost zvolené postupy předem konzultovat.

Danou problematiku musí žadatel řešit primárně s ohledem na platnou legislativu. V souvislosti s programem OPŽP žadatelé v přesně popsaných případech vycházejí z dokumentu platného pro námi administrované žádosti, tedy ze zveřejněných Pokynů pro zadávání veřejných zakázek. Přímou pro řešení problematiky zadávání VZ proto doporučuji prostudovat tento dokument na webu programu www.opzp.cz.

Výchozí informace a podmínky k OPŽP 2014–2020 naleznete v textu Pravidel pro žadatele a příjemce podpory v Operačním programu Životní prostředí pro období 2014–2020 (tzv. PrŽaP) opět na webu programu v sekci Dokumenty. Doplnuji, že zodpovědnost za správnost procesu ohledně zadávacího řízení je samozřejmě vždy na žadateli/zadavateli. Pokud ten má jakékoliv pochybnosti, najme si odbornou právní pomoc. U schválených žádostí je možné základní podmínky ke správné administraci žádostí konzultovat s konkrétními pracovníky Fondu, kteří jsou k žádosti přiřazeni jako projektoví manažeři. V zásadě ale všechna zadávací řízení kontrolujeme ex post, a to kromě v Pokynech speciálně vyjmenovaných případů, kdy má žadatel povinnost předkládat dokumentaci ex ante. Ex ante kontrola se přitom výhradně provádí v případech: a) nadlimitních veřejných zakázek; b) zakázek vyšší hodnoty, jejichž předpokládaná hodnota dosahuje nejméně hodnoty nadlimitní sektorové veřejné zakázky podle příslušného nařízení vlády; c) jiných zakázek / veřejných zakázek, u kterých si to zprostředkující subjekt výslovně vyžádá.

Pokud tedy žadatel/zadavatel neřeší vyjmenované případy a není si v rámci zadávacího řízení jist správným postupem, měl by využít profesionální poradenské právní služby. Právní odbor na SFŽP ČR neslouží žadatelům jako právní poradna v jejich pří-

pravách a zadávání veřejných zakázek. Proto vám bohužel nemůžeme vyhovět a pro tento účel vám předat kontakty na konkrétní kolegy právníky. Zcela základní právní dotazy k problematice a zejména k bližšímu objasnění pravidel zveřejněných v textu Pokynů je ale možno zasílat prostřednictvím naší obecné e-mailové schránky dotazy@sfzp.cz.

Máme dotaz týkající se výběrového řízení.

V námi řešeném výběrovém řízení zadávaném ve zjednodušeném podlimitním řízení je vybraný dodavatel česká akciová společnost, která má 10 ks kmenových akcií na jméno v listinné podobě ve jmenovité hodnotě 200 000 Kč. Jediným akcionářem této firmy je fyzická osoba, která je zapsaná v Evidenci skutečných majitelů jako přímý skutečný majitel. Dle ZZVZ je zadavatel povinen vyloučit účastníka zadávacího řízení, který je akciovou společností nebo má právní formu obdobnou akciové společnosti a nemá vydány výlučně zaknihované akcie. Prosíme proto o radu, zda je nutno tuto společnost z výběrového řízení vyloučit, nebo zda lze tuto společnost akceptovat.

Na základě konzultace s kolegy z Odboru právního mohu předat následující informace:

Z dotazu vyplývá, že vybraným dodavatelem je akciová společnost, která má všechny akcie vydané v zaknihované podobě. Současně jsme dovodili, že vlastníkem vybraného dodavatele je holding, který má vydané akcie na jméno. Ustanovení § 48 odst. 7 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZZVZ“) stanoví, že „zadavatel může vyloučit účastníka zadávacího řízení, který je akciovou společností nebo má právní formu obdobnou akciové společnosti a nemá vydány výlučně zaknihované akcie“. Ve spojení s § 48 odst. 9 ZZVZ je pak zadavateli stanovena povinnost vyloučit takového dodavatele v případě, že se jedná o vybraného dodavatele.

Shora uvedené ustanovení ZZVZ ovšem řeší pouze situaci vybraného dodavatele, který musí mít vydány zaknihované akcie. Domníváme se však, že povinnost posuzování podoby akcií vlastníka vybraného dodavatele a z toho plynoucí povinnost vyloučit ho již z díkce ZZVZ nevyplývá.

Uvedený závěr vychází z předpokladu, že všechny vydané akcie vybraného dodavatele jsou v zaknihované podobě a akcie na jmé-

no má pouze jeho jediný akcionář. Pokud jsme dotaz nesprávně pochopili, je třeba ho upřesnit, případně uvést název konkrétní akciové společnosti, o kterou se jedná, abychom mohli věc jednoznačně posoudit.

Také zde samozřejmě platí základní informace, že zodpovědnost za správnost procesu při zadávání veřejných zakázek je vždy na žadateli/zadavateli.

Prioritní osa 4

Rád bych využil dotace z OPŽP na zabezpečení hospodářských zvířat a preferoval bych spíše postavit pevnou ohradu než vodivé síť. Jsou pevné ohrady lepším řešením? Je možnost se na někoho obrátit pro radu?

Vodivé síť i pevné ohrady jsou jedněmi z několika efektivních způsobů ochrany hospodářských zvířat před útoky velkých šelem (další příklady: pastevecký pes, změna organizace pastvy, košár). Vhodnost opatření se však liší vzhledem k podmínkám na dané lokalitě, např. obtížnost terénu, nutnost zachování prostupnosti krajiny pro velké savce apod. V oblastech, kde se nachází biotop vybraných zvláště chráněných druhů velkých savců (<https://mapy.nature.cz>, územně analytické podklady, vrstva A036b - biotop vybraných zvláště chráněných druhů velkých savců), doporučujeme použít mobilní oplocení, nikoliv oplocení pevné, které by bylo pro živočichy neprostupné, přičemž takový projekt nemůže být z OPŽP podpořen.

Před podáním žádosti je nejlepší konzultovat projekt s pracovníky na regionálním pracovišti AOPK ČR, kteří vám poradí vhodné a efektivní řešení pro konkrétní případ.

Mám dotaz týkající se aktivity 4.2.4 – Předcházení, minimalizace a náprava škod způsobených zvláště chráněnými druhy živočichů na majetku – vlk. Vztahuje se výzva také na chov koní? Spadáme do mapy s vyskytem vlka obecného.

Ano, v rámci 110. výzvy bylo možné čerpat dotaci na realizaci opatření na zajištění prevence škod způsobených zvláště chráněnými druhy (vlk, rys, medvěd a jestřáb), tedy i na zajištění bezpečnosti koní, avšak projekt musel naplňovat cíle podpory. Dospělé koně (či skot) vlkem běžně napadeny nebývají, nebezpečí se týká pouze čerstvě narozených hříbat. V tomto případě je pod-

statné a účelné zabezpečit pouze ty plochy, které slouží k rození a pobytu hřibů.

Modernizační fond

Na webu jsem si všiml nových nabídek a výzev pod názvem Modernizační fond. Chci se zeptat, k jakému účelu tento fond slouží a na jaké oblasti se zaměřuje.

Modernizační fond čerpá prostředky zejména z monetizace určitého počtu emisních povolenek v systému EU ETS na období 2021–2030, dále z výnosů z tzv. derogovaných povolenek a dále z tzv. solidárních povolenek. Stanovené prostředky jsou příjmem Státního fondu životního prostředí ČR. Zaměřuje se na tyto prioritní oblasti: výroba a využití energie z obnovitelných zdrojů, energetická účinnost a zařízení pro akumulaci a distribuci energie.

Modernizační fond tak bude poskytovat podporu zejména pro projekty přispívající k výstavbě nových OZE, dekarbonizaci tepelárenství, zvyšování energetické účinnosti a dekarbonizaci průmyslu, dekarbonizaci a modernizaci dopravy, energetickým úsporám v budovách a veřejnému osvětlení a rozvoji komunitní energetiky.

Více viz speciální sekce s názvem Modernizační fond na webu Státního fondu životního prostředí ČR www.sfzp.cz.

Plánujete žádat o dotaci na výstavbu fotovoltaické elektrárny?

Podívejte se na videonávod

Příjem žádostí o dotace z Modernizačního fondu na výstavbu fotovoltaických elektráren odstartoval. Pro lepší a jednodušší orientaci Státní fond životního prostředí ČR připravil pro každou z výzev krátká a výstižná videa, která vás provedou krok za krokem vyplněním žádosti. O podporu se mohou ucházet stávající nebo budoucí držitelé licence pro podnikání v energetických odvětvích (výroba elektřiny) a společenství pro obnovitelné zdroje.

Videa pro obě výzvy (RES+ č. 1/2021 a RES+ č. 2/2021) včetně dalších podrobností najdete na webu www.sfzp.cz.

V závislosti na velikosti podniku a typu instalace elektrárny mohou zájemci dosáhnout na dotaci ve výši až 50 % celkových výdajů na projekt. Společným cílem obou výzev je snížení emisí skleníkových plynů, modernizace energetických systémů, zlepšení energetické účinnosti a zvýšení podílu obnovitelných zdrojů energie.

Odebírejte **Prioritu** v elektronické podobě!

Spotřebujeme **méně** papíru, nafty a energií

Dostanete ji **hned** v den vydání

Přistane vám **do e-mailu**

priorita.cz

Pokud preferujete papírový výtisk, tak prosíme o důslednou recyklaci. Časopis do modrého kontejneru, ochrannou fólii do žlutého. Děkujeme!

Foto: archiv SFŽP ČR

Celkové způsobilé výdaje
2 203 397 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
1 872 888 Kč

Jetřichovice: Silnice a informační panely

V obci v národním parku silničáři opravili místní komunikace v délce 569 metrů a upravili prostranství na ploše 330 čtverečních metrů. Dále bylo instalováno deset informačních panelů a odpadkové koše na psí exkrementy.

Podoblast podpory: 5.5 – Podpora obcí v národních parcích

Název projektu: Podpora infrastruktury v obci Jetřichovice v NP České Švýcarsko

Kraj: Ústecký

Okres: Děčín

Příjemce podpory: obec Jetřichovice

Ukončení projektu: prosinec 2019

Foto: archiv SFŽP ČR

Celkové způsobilé výdaje
3 497 155 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
2 797 724 Kč

Přibyslavice: Domovní čistírny

V Přibyslavicích omezuje znečištění vod soustava domovních čistíren odpadních vod. Celkem bylo vybudováno 28 domovních čistíren odpadních vod.

Podoblast podpory: 1.3.B – Domovní čistírny odpadních vod

Název projektu: Odkanalizování obce Přibyslavice prostřednictvím realizace soustav domovních čistíren odpadních vod

Kraj: Středočeský

Okres: Kutná Hora

Příjemce podpory: obec Vlkaněč

Ukončení projektu: srpen 2019

Foto: archiv SFŽP ČR

Celkové způsobilé výdaje
311 720 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
187 032 Kč

Kunštát: Vodní vrt

V Kunštátu ověřovali pomocí hydrogeologického průzkumného vrtu zdroj podzemní vody, který bude využit pro posílení zásobování obyvatel pitnou vodou.

Podoblast podpory: 1.6.A – Průzkum, posílení a budování zdrojů pitné vody

Název projektu: Město Kunštát, místní část Toubor – posílení vodních zdrojů

Kraj: Jihomoravský

Okres: Blansko

Příjemce podpory: město Kunštát

Ukončení projektu: květen 2020

Foto: archiv SFŽP ČR

Celkové způsobilé výdaje
4 346 754 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
3 380 000 Kč

Pertoltice: Soustava domovních čistíren

Pertoltice a jejich místní části nově svádějí odpadní vody do soustavy domovních čistíren odpadních vod. Systém tvoří soustava 31 DČOV instalovaných u jednotlivých rodinných domů. Součástí je i technologie pro nepřetržitý monitoring provozu.

Podoblast podpory: 1.3 – Čistota povrchových i podzemních vod

Název projektu: Odkanalizování obce Pertoltice a místních částí realizací soustav domovních čistíren odpadních vod

Kraj: Středočeský

Okres: Kutná Hora

Příjemce podpory: obec Pertoltice

Ukončení projektu: září 2020

Velký Osek: Protipovodňový systém

Obec Velký Osek nechala vybudovat výstražný a varovný systém a digitální povodňový plán. Osek je ohrožován povodněmi a neměl dostatečný nástroj a systém pro prevenci povodňových škod a řízení krizových situací.

Prioritní osa 1, specifický cíl 1.4 – Podpořit preventivní protipovodňová opatření

Název projektu: Protipovodňová opatření pro obec Velký Osek

Kraj: Středočeský

Okres: Kolín

Příjemce podpory: obec Velký Osek

Ukončení projektu: 25. 7. 2018

Celkové způsobilé výdaje
2 551 358 Kč

Příspěvek EU
1 785 950 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Skočice: Revitalizace aleje

Revitalizace alejí podpořila obnovu původních krajinných prvků a tím přispívá k posílení ekologické stability krajiny. Původní alej byla obnovena, pročištěna od náletových dřevin, kosterní dřeviny byly ošetřeny a stromořadí doplnila nová výsadba.

Prioritní osa 4, specifický cíl 4.3 – Posílit přirozené funkce krajiny

Název projektu: Revitalizace alejí v okolí obce Skočice

Kraj: Jihočeský

Okres: Strakonice

Příjemce podpory: BKV Kamenná, spol. s r. o.

Ukončení projektu: 5. 6. 2017

Celkové způsobilé výdaje
714 913 Kč

Příspěvek EU
571 930 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Veletiny: Obnova zeleně

Na návsi v obci prokoukla místní zeleň. Byly odstraněny nevhodné náletové keře a druhově nevhodné dřeviny a dělníci upravili plochy k výsadbě stromů a keřů. Veškeré práce byly realizovány tak, aby vše zapadlo do historického rázu venkovského prostoru.

Prioritní osa 4, specifický cíl 4.4 – Zlepšit kvalitu prostředí v sídlech

Název projektu: Obnova zeleně v obci Veletiny

Kraj: Zlínský

Okres: Uherské Hradiště

Příjemce podpory: obec Veletiny

Ukončení projektu: 15. 1. 2020

Celkové způsobilé výdaje
438 559 Kč

Příspěvek EU
263 135 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Lindava: Zateplení školy

Stavební úpravy ZŠ a MŠ v Lindavě spočívající v zateplení fasády, výměně oken a dveří, zateplení částí vnitřních stěn u půdy, zateplení podlahy půdy, instalaci nuceného větrání pro třídu mateřské školy a instalaci nového tepelného čerpadla snížily energetickou náročnost budovy.

Prioritní osa 5, specifický cíl 5.1 – Snížit energetickou náročnost veřejných budov a zvýšit využití obnovitelných zdrojů energie

Název projektu: Snížení energetické náročnosti Základní a mateřské školy Bohumila Hynka Cvikov, Lindava 278

Kraj: Liberecký

Okres: Česká Lípa

Příjemce podpory: město Cvikov

Ukončení projektu: 31. 10. 2019

Celkové způsobilé výdaje
3 649 852 Kč

Příspěvek EU
1 459 940 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Ministerstvo životního prostředí

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

MODERNIZAČNÍ FOND

Čistý vzduch
a zdravé klima
pro život
našich dětí

Česká republika bude jako jedna z prvních v Evropské unii čerpat **150 miliard korun z Modernizačního fondu**. Peníze půjdou na zelené projekty, které zbaví domácí energetiku závislosti na uhlí a urychlí nástup nových zdrojů energie. Podpoří zaměstnanost a ekonomickou prosperitu. Výsledkem bude **čistší vzduch a zdravější prostředí pro náš život**.

www.modernizacni-fond.cz

EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
Operační program Životní prostředí

Priorita | měsíčník Státního fondu životního prostředí ČR | vydává Státní fond životního prostředí ČR, rezortní organizace Ministerstva životního prostředí | ročník 14 | číslo 7-8 | červenec-srpen 2021 | časopis je distribuován bezplatně, pouze na území ČR | **adresa redakce:** Olbrachtova 2006/9, 140 00 Praha 4 | **kontakt na redakci:** priorita@sfzp.cz | **objednávky:** www.sfzp.cz, www.opzp.cz | **redakce:** šéfredaktor: Jan Rödling; redaktorka: Barbora Scheinherrová; grafická úprava: Eva Štanglová | **fotografie na titulní straně:** © Shutterstock/Libor Fousek | **číslo registrace:** MK ČR E 18178 | Tento časopis je tištěn dle ekologických standardů. | Texty z časopisu Priorita je možné přetiskovat za předpokladu uvedení autora a zdroje. **Prosíme o správné vytřídění recyklovatelného obalu i časopisu.**